

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, plața mare nr. 30.
Scrisorile nefrancate nu se primesc. — Manuscrisele nu se returnează.
INSERATE
se primesc la Administrațiunea în Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
în Viena: la N. Dukas Nachf., Nux. Augenthaler & Emeric Lesner, Heinrich Schalek, A. Oppelk Nachf., Anton Oppelk.
în Budapesta: la A. V. Goldberger, Ekstein Bernat, Julius Leopold (VII Erzsébet-körút).
PREȚUL INSERȚIUNILOR:
o serie garmond pe o coloană 10 bani pentru o publicare. — Publicări mai dese după tarifa și învoială. — **RECLAME** pe pagina 3-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI

(Număr de Duminecă 1).

„GAZETA“ iese în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
PENTRU ROMÂNIA și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 franci.
Se primumeră la toate oficiile postale din țară și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața Mare, Târgul Inului Nr. 30, etajul I.
L.: Pe un an 20 cor., pe șase luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dăsul în casă: Pe un an 24 cor., pe 6 luni 12 cor., pe trei luni 6 corone. — Un exemplar 10 bani. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti în avans.

Nr. 5.—Anul LXV.

Brașov, Duminecă 6 (19) Ianuarie.

1902.

Din cauza sfintei sărbători de mâne, Luni, Sf Ion, Țălarul nu va apăre până Marți, sêra.

Un vis rêu.

Cetitorii „Gazetei“ de Duminecă n'au decât să răsfoiesc revistele și raporturile noastre din anul trecut, pentru-ca să-și facă o idee despre starea politică a poporului nostru și despre toate cele ce s'au petrecut în sinul lui pe terenul cultural, economic și social.

Am înregistrat tot ce a fost mai însemnat în viața noastră obștescă și am avut multe momente de bucurie și de mulțumire, dăr mai multe de intristare și de durere, mai ales în ce privește evenimentele de natură politică.

În anul ce a trecut ni-s'a dat ocaziune de-a dovedi amicilor și inamicilor noștri, că poporul român dintre Tisa și Carpați, deși asuprit și atât de urgisit în hărțuit în viața publică, e pe deplin conșci de drepturile și de chiamarea, ce trebuie să le aibă în acest stat și că ori-ce încercare de a-l seduce să-și jertfescă aceste drepturi și această chiamare pentru un bhd de linte, este și va rămâne zadarnică.

Cum au sciut să profite de această ocaziune conducătorii și fruntașii poporului? Cum a lucrat și cum s'a purtat inteligența noastră română ca să producă asupra maselor poporului nostru, ca și asupra stăpânirii și a naționalităților conlocuitoare, impresiunea, că nu numai nu s'au slăbit între noi legăturile naționale, ce trebuie să ne țină pe toți strins uniți într'un mănunchi, dăr că mic și mare, tineri și bătrâni suntem, mai mult ca ori și când în decursul istoriei noastre, hotărâți de a-ne apăra limba și naționalitatea, luptând din răputeri în contra acelor, cari umblă să ni-le cutropescă.

Răspunsul, ce ni-l dau întemplările din 1901 nu pôte mulțumi pe nici un Român, care are price-

pere și inimă pentru prosperarea națiunii sale.

E grea de tot situațiunea Românilor după toate ce s'au petrecut de trei-deci de ani în acest stat împotriva lor. Ori și cine trebuie să se mire cum acest popor atât de vitreg împărțit cu binefaceriile culturai, a putut să infrunte atâta timp, stând în opozițiune, urgia unei stăpâniri, care numai bine nu i-a voit. Trei-deci de ani a nu întempana decât lovirii, nedreptății, suspiționării, calumniării și prigonirii nu este lucru puțin și cu atât mai mare trebuie să fiă cinstea unui popor, care a trecut prin ast-fel de amaruri, când stă neclătinat în credința și aspirațiunile lui.

Putem dice fără șfială, că în totă monarchia noastră nu este un alt popor, care să fi dovedit în raport cu puterile sale intelectuale și materiale mai multă tăria și statornicia în apărarea individualității sale naționale, ca cel român.

Ast-fel de popor ar fi vrednic să aibă parte de conducători, cari să fi gata a aduce ori-ce jertfă și a-se supune ori-cărei abnegări pentru el. Și unde am sta noi Români adă, decă ne-am fi împărțit de un așa mare noroc?

Pentru toate se recere timp, și forte mult timp reclamă mai ales dezvoltarea unui popor. Și cei mai luminați din sinul poporului, chemați totodată al conduce, sunt numai rezultatul gradului de dezvoltare, ce l'a ajuns. Nu putem dăr să fim mai înaintați, decât ni-au permis împrejurările de a fi. Una însă ne este posibil, având voință tare și inimă pentru cauza, ce voim și dorim să-o reprezentăm: a lucra și a stărui în unire și bună înțelegere pentru ajungerea scopului comun.

Să mărturisim acum în conșciință, că n'a fost așa în 1901. Tărâniimea noastră, din munți și din câmpii, e bravă și-o arde pe inimă să vadă o îmbunătățire cât de mică a sôrtei sale cu concursul fiilor lu-

minați ai neamului. Dăr aceștia, sunt ore la înălțimea chiamării și a însemnătății celei mari, ce cu drept li-o atribuie poporul?

Anul 1901 nu ni-a prea dat despre această dovedă, cari să ne încurageze și să ne întărescă în speranțele noastre. El ni-a lăsat moștenire o grije mare pentru viitor, care se estinde mai ales asupra elementelor noastre din clasa instruită a poporului.

Cu disgust trebuie să-și reamintescă ori și cine certele pătimase, ce și-au aflat ecoul într'o parte a pressei noastre și au durat până în ajunul alegerilor dietale. Ce exemplu și-a putut lua poporul dela cei, cari în fața lui se batjocureau și aruncau cu noroiu unul asupra celuilalt?

Certele s'au curmat ce e drept în toamna anului trecut — dăr s'au curmat prea târziu, decât ca să se mai pôtă delătura relele, ce le-au produs prin subminarea sistematică a ori-cărei autorități în sinul partidului nostru național.

Ast-fel nu ne-a rămas decât să asistăm „în unire și solidaritate“ la spectacolul, ce desfășura înaintea ochilor noștri icôna forte îngrijitoare a unui viitor, în care să fie toți comandanți și nimeni să nu mai asculte.

Să sperăm însă că a fost numai un vis rêu, din care ne vom deștepta în 1902, cu nou avânt și cu îndoită iubire pentru națiune și cauza ei!

Revista politică.

După o vacanță de aproape patru săptămâni dieta ungară s'a deschis érași alalt-eri. Desbatere în merit n'a fost Joi, căci din considerare față cu bôla ministrului președinte Coloman Szell, s'a lăst dela ordinea Țilei proiectul de lege asupra cassierilor comitatense, care fusese primit deja în desbatere generală și care urma să fie desbătut pe paragrafi. În ședința de Joi s'a

luat simplu spre sciință diferitele adrese și hârții intrate la biroul camerei asupra cărora s'a raportat din partea presiului. Ele au fost date diferitelor comisiuni ale camerei. Eri nu s'a ținut ședință.

*

Totă săptămâna acesta s'au urmat în congresul pentru autonomia catolică desbaterile asupra proiectului comisiunei de 27, un fel de statut organic, pe baza căruia ar fi să se înființeze autonomia. Majoritatea absolută a vorbitorilor din ședințele de până acum au combătut cu mult temei și energie proiectul din cestiune, dat fiind, că el nu coresponde justelor așteptări ale catolicilor unguri, cele mai ieseminate drepturi le confiscă guvernul pentru a-și valida influența și ingerința în afacerile bisericeii catolice, — cu alte cuvinte, după părerea minorității din congres, a opoziției, proiectul de statut conține numai renunțarea la drepturi, nici decât însă o autonomie conformă așteptărilor și aspirațiunilor.

În ședința dela 16 Ianuarie cardinalul episcop Schlauch dela Oradea-mare a espuns în scurte cuvinte punctul de vedere al episcopilor rom. cat. privitor la proiectul din desbatere. În numele episcopilor el a cedit o declarație, ce au luat'o prelații catolici, drept conclud, în conferența lor dela 8 Ianuarie. Declarația acesta spune, că episcopii mențin principiile, ce se cuprind în răspunsul dat comisiunei de 27. Având în vedere aceste principii, „episcopii vor participa la desbaterea specială a noului proiect, în speranța, că le va succede a mijloci schimbări și modificări ce pot fi puse în armonie cu principiile acestea și cu posibilitatea înființării autonomiei“.

Sub anumite rezerve, așa-dăr, episcopii vor participa și ei la desbaterea pe paragrafi a proiectului.

*

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Agricultura *)

în viața și graiul Romanilor și Românilor.

Dragul mieu, plugarul mieu!

(Refren din bocetele poporului nostru.)

Decă anticul popor al Romanilor și-a întemeiat vécuri de-arëndul podôba virtuților sale cetățenesci pe cea mai nobilă sferă a ocupațiunilor omenesci, pe agricultură, — poporul nostru românesc, odrasla directă a stăpânitorilor de odinioară ai universului, ca cea mai prețioasă moștenire dela protopărinții săi s'a ales și a păstrat până în ziua de adă agricultura și economia vitelor, cele două ramuri naționale ale îndeltnicirilor poporului nostru.

Vécuri de-arëndul, cât ține în-

tunecimea evului mediu, de câte-ori se face amintire de némul nostru, istoria vede în el un popor răsărit în vastul său leagăn strămoșesc, străjuit de Carpați și Balcani, trăind aici o romantică viață de păstori pribegi și răboinică, pururea în luptă pentru moșie și plaiurile străbune.

Așa a rămas poporul nostru până în ziua de adă: popor agricol înainte de toate, de care alte îndeltniciri ale vieții, ca d. e. meseriile, cu greu se pot prinde.

Cea mai nobilă ocupațiune, după concepțiunea tradițională istorică a poporului nostru, e cultura pământului și cultura vitelor.

A fi plugar, apropitar (proprietar), care scôte la brazdă mai multe pluguri, cu mai multe părechii de boi, însemneză a fi fruntaș, fruntea satului, om stimat și respectat de toți. Meseriile și comerțul cu mărunțișul sunt după vederile conservative ale poporului nostru incompatibile cu demnitatea plugarului român, omul

cu dare de mână și ca atare singur bine vécut între ai săi.

Chiar și când înțelepciunea poporului, după un curent mai noi cultural, susține, că meseria e plug de aur, țeranul nostru plugar în meserii, industrie, vede tot un fel de plugărit, dăr nu agricultura trudită, însă trăinică ca fierul și sănătoasă strămoșescă, ci un fel de plugărit mai strălucitor, relativ pôte mai rentabil, însă fără durabilitate, un fel de îndeltnicire mai gingașe, mai „domnescă“ — sêrăcie lucie!

Nu e epitet mai onorific pentru poporul nostru, ca epitetul de plugar.

Dragul mieu,
Plugarul mieu!

rêsună din duiosul refren al bocetelor poporului nostru onorifica alocațiune de plugar — un fel de eufemism! — la adresa iubitelui rêsosat.

Plugul e cinstea Românilor. Român dela rôtă e numai plugarul

român, care își are plugul său, vitele sale, carul său, rôtele sale.

Nu e mai mare nefericire, dăr și rușine, pentru plugarul român, decât a ajunge dela o economie bine statorită, dela plug și sapă de fier, — la sapă de lemn.

Românului îi place să fie domn în moșia sa, să-și aibă toate acareturile sale, să nu ajungă la ușa altuia. Acesta e nobila ambițiune a plugarului român!

Numai nevoia îl face să ajungă la vitele altuia:

Nici n'am casă, nici n'am plug,
Nici juncani, ca să-i injug.
Totă vara m'am rugat
De bogății cei din sat,
Să-mi dea plugul ca să ar;
Mi-a fost ruga în zadar.
Atunci Dômnă mă 'ntorsei,
La Tătară că mă dusei,
Un plug mare că prinsei,
Și c'un bou îl injugai
Și de lucru m'apuc'ai,
Că sêracul n'are sôre,

*) Să se vadă și Nr. 284 din 1901.

Partidul liberal unguresc dela putere s'a mai sporit c'un „luptător“. In 15 Ianuarie s'a făcut *alegere de deputat in cercul Abrudului*, care de ani de zile își are in dietă tot reprezentanții guvernamentali. Alesul cercului este Coloman Tisza. El fu aclamat, căci candidatul partidului independist a repășit. A ajuns așa-dăr era-și in dietă „bătrânul general“, și ironia sortii! ca reprezentant al unui cerc din Munții nemuritorului Iancu.

In *dieta prusiană* se urmăze de vre-o săptămână încôce o discuțiune foarte pasionată in *cestiunea polonesă*. Discuțiunei i-au dat prilej două interpelații: una a deputatului național-liberal *Holbrecht* și alta a deputatului polon *Jazdewski*, privitor la cunoscutele evenimente din *Wreschen*. Ministru-președinte *Bülow* a răspuns interpelețiilor, totă vina aruncându-o asupra pretinsei agitații polone și enunțând principiul, că in Germania numai o națiune indivisibilă germană pôte se esiste și că in școle limba de propunere trebuie să fie numai cea germană, chiar *nică religiunea nu pôte fi predată in limba polonesă*. *Bülow* a pus in vedere luarea de măsuri excepționale pentru întărirea Germanilor din Posen in contul și spre ruinul material al Polonilor. El a dăis, că prin o colonizare sistematică a țeranilor germani in ținuturile locuite de Poloni, se va pune stavilă lătirii naționalităților; vor trebui înființate reuniuri agricole și de credit ajutorate de cătră stat; tôte moșiile mai mari de-o sută jugere să se ia in posesiune germană și proprietarii să locuască acolo printre Poloni; prin orașe să se desvölte clasa de mijloc germană prin colonii industriale. In fine *Bülow* dăise, că prin ținuturile locuite de Poloni să fie trimiși funcționarii cei mai escelenți și să se înființeze garnisone germane etc.

Pe urma răspunsului lui *Bülow* s'a încins o discuție infocată cu ascuțiș îndreptat împotriva Polonilor. Au vorbit și doi deputați poloni, luând in apărare cauza Polonesilor. Interesant e, că foile unguresce aducând rapôrte despre desbaterea acăsta din dieta prusiană, nu se pot stăpâni de-a nu recomanda guvernului unguresc măsurile de desnaționalizare, ce le-a pus in vedere *Bülow* față cu Polonii. In Ungaria, firesce, aceste măsuri ar fi de luat in contra naționalităților nemaghiare.

Ce ți-i tu îngâmfarea și patima șovinistă!

Alaltăeri s'a deschis *parlamentul engles*. Mesagiul de tron spune, că raporturile Angliei cu puterile străine sunt constant amicale. Dă espresiune regretelor, că rășboiul din Africa-de-Sud nu e încheiat încă, deși cursul operațiunilor belice e favorabil adă pentru Englesi. Soldații englesi, cu tôte oboselile rășboiului, se pörtă brav, ba sunt chiar „umani“ față cu inimicul.

Ministru-președinte *Salisbury* a vorbit la discuția asupra mesagiului. El respinse cu energie gândul, că „inimicul invins“ i-se va propune pacea, decât el nu o va cere. Buriu au respins propunerea de a cere pacea Oratorul atrage atențiunea parlamentului la declarația acăsta, după ce dela atitudinea parlamentului privitore la Africa-de-sud atărnă seriöse cestiuni naționale și imperialiste. Decă Anglia ar fi îndemnată a încheia rășboiul in mod necinstit și necorespunđător jertfelor, ce le-a adus, efectul unui asemenea pas-sar manifesta in tôte părțile lumii. *Caritularea condiționată involvă in sine pericole, pe cari Anglia nu le pôte risca*. Trebuie, ca regele să fie stăpânul suprem in coloniile din Africa-de-Sud.

In tómnă trecută a început să apară in Bucuresci „*Pravoslavii Wostok*“, un țiar rusesc, care sub pretext, că apără ortodoxia in țările din Balcani, face propagandă muscălescă. Am spus la timpul său, cum tôte țările române s'au lepădat de acest organ muscălesc, ba se credea până acuma, că nică cercurile oficiale rusesce nuli privesc cu ochi bun. Cel puțin ambasadorul Rusiei din Bucuresci, Fonton, de câte ori venia vorba despre „*Wostok*“, își esprima nemulțumirea sa. Acuma pare, că s'au schimbat lucrurile, căci etă ce s'a întâmplat: Redactorul numelui țiar, Ilici, a trimis de Sf. Nicolae o felicitare țarului rusesc, in care spune, că depune urările sale la piciorle tronului lui, ca al șefului Slavilor și protectorului ortodoxilor. țarul a însărcinat pe ambasadorul său din Bucuresci să esprime mulțumita sa pentru felicitările trimise de Ilici. Atențiunea acăsta neobicită, ce o dă țarul redactorului unui țiar, a cărui aparițiune a provocat atâtea îngrijiri, este foarte semnificativă și se pôte deduce din ea, că țarul sub masca unei protecțiuni religioșe, urmăreșce scopurile sale politice bine cunoscute in Orient.

Sciri sosite din *Bulgaria* re înfățișeză situațiunea internă a prin-

cipatului ca incurcată. Noul guvern disolvând Sobrania, se pregătesce de alegeri, și după vechiul obicei pregătirile încep cu schimbarea și permutarea prefectilor. Pe de altă parte partisanii lui *Karavelov* au convocat un congres pe ziua de 8 Ian. v. — Nu mai puțin grea și incurcată este situațiunea financiară a principatului, și partidele politice nu vor cu nică un preț să se înțelgă. — Unde mai rămâne, că *Sarafoff* cu partisanii lui umblă in ruptul capului să se ridice de-asupra actualului comitet macedonean. Un nou țiar „*Delo*“ (*Fapta*) apărut de curând, cere convocarea congresului macedonean, pentru-ca să se alégă un alt comitet. *Sarafoff* e destul de șiret, el vré să profite de actualele incurcături politice interne și de nesiguranta in care se află guvernul, ca să ajungă erăși președinte al comitetului.

Nică intr'o țără n'au ajuns *Jidovii* la atăta putere și bogăție, ca in Franca. In fine și-au deschis și Francesii ochii și au produs mișcarea antisemită. Nu sunt încă nică două-deci de ani, de când *Drumont* cu condeii său avântat a făcut atenți pe compatrioții săi la primejdia cea mare, ce amenință patria francesă din partea *Jidovilor*. Și astăzi consiliul comunal din Paris este compus in mare majoritate din antisemiți, o mulțime de societăți s'au întemeiat in țără, cari tôte combat jidovismul. Adevărat, că era timpul suprem să se facă acăsta, căci influența jidovescă a ajuns la culme. Chiar și între miniștri actuali sunt doi *Jidovi*, anume ministrul de justiție și cel de comerț. La alegerile apropiate se speră, că antisemiții vor pătrunde și in parlament in număr mai mare, decât până acuma.

Serbările de anul nou in Bucuresci.

In ziua de anul nou a fost ca de obicei o frumoșă serbare la Mitropolie, unde s'au rostit mai multe discursuri de felicitare la adresa Regelui. A vorbit Mitropolitul primat, președintele consiliului de miniștri, d-l D. Sturdza; președintele Senatului, Stătescu; președintele Inaltei Curți de casație, Schina.

Etă cuvântarea mitropolitului primat:

Sire!

Prețioșe sunt zilele când noi Români ne apropiem de Maiestatea Vóștră cu gândul și inima spre a Vă ura cu tótă căldura anii mulți plini de sănătate și de bucuria pentru fericirea Poporului și a Patriei in deobște.

Clerul bisericei române și eu personal, fiind intr'o sfântă gândire cu înțregă națiune, pășim cu încredere și ne rugăm, lui Dumnezeu, in tôte împrejurările, pentru sănătatea Maiestăței Vóștre, iubitul nostru Suveran.

Acum, la înnoirea anului, etă-ne erăși strinși in jurul Maiestății Vóștre, spre a depune la piciorle tronului cele mai desevirșite omagii de venerațiune și iubire, cu atât mai mult, cu cât noi toți scim că geniului mare al românismului I-se cuvina sincere și devotate închinăciuni, pentru tot ceea-ce in Inalta Sa înțelepciune a chibzuit și chibzuesce spre fericirea Patriei și a instituțiunilor ei.

Sfânta noastră biserica națională in deosebă, având a mulțumi Maiestății Vóștre pentru tot binele din trecut și cel care se va adăoga in viitor, aduce, prin mine prinusul mulțumirei sale in cea mai desevirșită evlavie, rugând pe Cel A-Tot-Puternic, de repetite-ori, să înmulțescă anii Maiestății Vóștre, ai Maiestății Sale Reginei și să ocrotescă pe brațul Său cel înalt Dinastia Română, spre slava numelui Lui și a iubitei noastre Patrii.

Să trăiți Sire!

Să trăescă Maiestatea Sa Regina!

Să trăescă AA. LL. Regale Principela și Principesa României, împreună cu dragălașii Lor fii!

Regele Carol a răspuns la felicitări prin următorul discurs:

„Pătruns de adencă recunoscință către Dumnezeu, pentru tôte binefacerile pe cari El le-a revărsat asupra noastră, in anul care s'a închis, privesc cel nou cu încredere, rugând pe Atotputernicul să ocrotescă scumpa noastră Țără și să o păzescă de necazuri. Incercările prin cari am trecut in vremurile din urmă, ne-au dat puterea ca să strângem tôte silințele noastre, să ne impunem chiar jertfe simțitoare, spre a preîntâmpina primejdiile de cari Statul era amenințat. Mulțumesc la toți cari au muncit și au arătat atăta bunăvoință in aceste împrejurări seriöse. Și in anul acesta vom avea încă multe greutăți, însă cu sprijinul tuturor și cu energie le vom învinge și asigura astfel României un nou avânt, avuție și pro-pășire.

„Cu vie dorință că tot ce gândesc și simțesc, tot ce inima Mea cuprinde pentru iubitul Meu popor să se pótă împlini, Vă aduc mulțumirile Mele celor mai sincere, pentru cuvântările patriotice și pentru urările vóștre, așa de calde, adresate Mie și Familiei Mele, și vă poțesc din tot sufletul anii mulți și fericiti.“

Cuvintele Regelui au mișcat pe cei de față și au fost acoperite cu repetate strigăte de:

Trăescă Regele și Regina!

Trăescă Familia Regală!

Nică zile de sərbătore,
Ci tot zile lucrătore!

(col. *Alexandri* „Movila lui Burcel.“)

Decsteritatea poporului nostru in ale agriculturii e recunoscută. *La plug se cunosce Românul*, — dăce cunoscuta vorbă românescă. — *Până nu-ți puă in plug cu cineva, nu-l cunosci*, dăce tot graiul esperiențelor țeranului nostru.

Care-i inima, esența bunăstării plugarului român?

El *vita*.

Și ce e *vita* plugarului român? Fără multă bătaie de cap vom recunosce in *vita* românescă substantivul latinesc *vita* (*vieta*).¹⁾

Vita așa-dără e *vieta* plugarului român. Avem aici o admirabilă și ca-

racteristică tranșiune de sens. Tot avutul, tótă starea, tot elementul de *vieta* al țeranului român să reasuméză in cea sfóră de moșie, in cea rugină de plug și mai pe sus de tôte in cele câte-va *vitișore* ale sale.²⁾

El o *intimă* legătură după psihologia poporului nostru între țeranul român și vitele sale. El o dragoste părintescă, ce-o hrănesce agricultorul român față de *vita* sa, *dela care trăescă*.

Tótă poesia iubirei sale o varsă plugarul român in numirile desmierdătore, ce le dă vitelor sale, pe cari le botéză cu numiri deosebite in-tocmai ca și pe copilașii săi.

Cerșelica, mândrița, furnica, frumosa, lunăica, märtina, miercureana, miercuna, joiana, vinerica, sâmbotina, dumana,

bălăica, brândușă, rușița, codălbăta, murgina, viorica, pădurica, priana, iepura, florica, mierlița etc. etc. sunt numirile ce le dă Românul *văcuței* sale.

Văcuța îl hrănesce pe Român; acela însă, care cu o proverbială răbdare îi muncesce de dimineța până sera, să-i susțină avutul, — e *vita, bou*.

Bourel și *bourean*, *vitișora* îi dăce plugarul român in graiul său desmierdător; ér de botezat il botéză cu o bogăție înțregă de numiri: *bolocan, mărtin, lunăia, miercurea, joia, vinerea, duma, plăvan, viorea, oprin, grosu, măgurean, codalb, codălbie, târziia, mocan, mungocău, galben pădurean, brebea, medelea, rușătu, rusu, gătin, porumbie, boian, cerșel, bălan, mândrăia, cerbu, priia, buzilă, fintea, breazu, florean* etc.⁴⁾

Decă *vitișora* îl preocupă pe Român in trudnica luptă zilnică pentru existență — tot vitele sale îl vor preocupa și in graiul său între tôte împrejurările vieții.

³⁾ După *Jipescu*, *Opincaru*, Bucuresci, 1881.

⁴⁾ *Jipescu* op. c.

¹⁾ *Vieta* e formațiune românescă, cu sufixul -eă din adjectivul *vie*, intocmai ca și grătă din greu, albătă din alb, dulcătă din dulce etc. — *Nare* *vita* să dăce d. e. despre un stup de albine, cu sensul de n'are putere de *vieta*. Aici așa-dără cuvântul românesc își mai păstréză sensul său original etimologic de „*vieta*“.

²⁾ Urmele acestei tranșiuni de sens le aflăm deja in limba latină vulgară. Aici întâlnim la *Plautus* substantivul *vita* cu sensul specific de: existență, din ceea ce ți susții *vieta*, așa d. e. reperire sibi *vitam* (*Stich.* 3,4,9) ași câștiga hrana, pânea de tôte zilele; de mea *vita* (*Trin.* 2,4,76) din avutul meu. Același sens îl are și grecescul *Biotos*.

El Românul îngrijat, năcăjt și amărit: trebuie, că l'a ajuns o mare nenorocire; ér după concepțiunea țeranului român pôte fi nenorocire mai mare, decât să ți-se prăpădescă cele câte-va *vitișore*, din care trăesci?

Noi vom dăce: *nu 'i sunt tãr boi, avasă seu nu-i e bine vacii, ér d itți va răspunde cu un fel nepăsător resignațiune: s'au dus boii dracului!*

Tôte observațiunile sale fcute asupra bouului, cele mai întemeiate, ce le are țeranul român, le ranspune el asupra tuturor relațiilor vieții omenescă. *E lungă limba oulului dăr nu pôte vorbi*, dăce graiul netaforic al poporului nostru, in lo de: ar avé multe de spus, dăr nu dă mâna să vorbescă.

Erăbdare, bunătaie, resignaiune, mai mult decât dobitocescă, ceea-ce caracterizează pe bou; mai pue, că e și năting, greoiu, gros la cap. *Rabdă ca bou* va dăce Românul de unul, care rabdă prostesce. *Lu* — spre deosebire de *măgur* — e după concepțiunea poporului nostru nu

Regele Carol a dat pentru armată cu ocazia anului nou următorul ordin de zi:

Ostași,

Cu anul ce începe astăzi se împlinește un sfert de veac, de când în capul vostru, prin vitejia și devotamentul ce ați arătat, am dobândit neatârnată țărâ și s'au reînviat timpurile glorioase. Ați dovedit că marile jertfe, ce țera a făcut și face pentru iubita Mea armată, nu sunt zadarnice.

În anul ce se sfârșește, Mă-ați dat plăcutul privilegiu de a vedea că urmați, fără preget, a fi călăuziți de sentimentul datoriei, al onoarei și al iubirii de patrie și că țera, răzemată pe viteaza Mea armată, poate privi viitorul cu încredere, ăr eu pot fi mândru de ea.

Vă urez mai mulți ani fericiți!

Dat în Bucuresci la 1 Ianuarie 1902.

SCIRILE DILEI.

5 (18) Ianuarie.

Cu ocaziunea anului nou primind din toate părțile românești căldurose urări și cuvinte de încurajare și nepulând răspunde fie-cărui în parte, adresăm tuturor amicilor și binevoitorilor noștri cele mai sincere mulțumiri.

Serbarea Bobotezei în Bucuresci. Eță programa pentru serbarea sf. botez în capitala română: La orele 11 $\frac{1}{2}$ dimineașă se v sãvârși sfințirea apelor la pavilionul de pe cheiul Dâmboviței, de cătră I. P. S. S. Mitropolitul primat, cu clerul mitropolitan, în prezența M. S. Regelui însoțit de A. S. R. Principele Ferdinand și încunjurat de Curtea regală. La această ceremonie vor asista: d-nii miniștrii, d-nii preșidenți și membrii ai corpurilor Legiuitoare, cari se vor afla în Bucuresci, înaltele Curți de casațiune și de comtură, Curțile și tribunalele, corpul profesoral, d. primar al Bucuresciului cu consiliul comunal, Camera de comerț, ofițerii generali și superiori, cari nu vor fi sub arme și funcționarii superiori ai statului. În momentul când I. P. S. Sa mitropolitul primat va pune sfânta cruce în apă, tunurile de pe delul Spirei vor da obicinuitele salve. După sãvârșirea rugăciunilor, M. S. Regele, încunjurat de statele majore, primește defilarea trupelor în fața pavilionului ceremoniei.

Albumul României. În timpurile din urmă căți-va fotografi amatori au căutat să fotografieze căte-va monumente din țără, dër numai așa la întâmplare. Ministerul de instrucțiune publică a însărcinat, în 1863, pe un desenator anume Schenk să schițeze monumentele țării. Ministrul a ordonat suma de 50.000 lei, dër nu a rămas nimic în schimbul acestor bani. În 1880 Regele Carol a făcut o

nouă încercare, însărcinând pe pictorul Satmari cu același lucru. Și cu toate acestea dicesc „Conservatorul“, în afară de monumentele existente, cari au scăpat de distrugătorul flagel al vremii, căte altele nu au pierit, fără să lase în urma lor altă amintire, decât căte-va frase uitate și ele prin prăfuitele opere ale cronicarilor noștri! Suntem deci în drept de a ne bucura de albumul de tablouri apărut de curând în Germania și semnat de d. Al. Antoniu, un fotograf amator care timp, de 10 ani neconținut a cutreerat România în toate unghiurile și a adunat toate elementele rămase în picioare ale archeologiei noastre. Albumul apărut conține 100 tablouri, reprezentând o parte din mănăstirile românești cele mai importante, precum și căte-va tipuri din țără. Toate au texte esplanative. Ediția populară se presintă în condițiuni avantajoase. O sută de tablouri, cu text, pe hârtie velină, toate elegante legate în pânză roșie, costă la olaltă 12 lei. Ediția de lux însă merită să stea alături cu cele mai reușite opere similare din Occident. După acest prim volum, vor urma celelalte două, conținând fiecare căte 100 tablouri.

Dela Reuniunea femeilor române gr. cat. din Sâncel. Onorată Redacție! Subscriși din încredințarea comitetului „Reuniunii femeilor rom. grec. cat. din parochia Sâncelului pentru decorarea bisericii“ facem următorul scurt raport:

Reuniunea la finea anului 1900, anul I al activității sale, a avut un capital de 857 cor. 23 fil., câștigat partea ca taxe dela membrii, parte ca contribuiri și parte din venitul tombolei aranjate la 3 Februarie n. 1901, care capital pe lângă totă criza economică, până la finea anului 1901 mulțămită Tatălui, ceresc s'a ridicat la suma de 1133 cor. 95 fil..

Membrii fundatori, femei cu tacse de 20 cor. numără Reuniunea 6, ăr bărbați cu tacsa de 10 corone 4, între cari în anul 1901 am avut fericirea a înscrie și pe stimatul Dn. D-r. Eugen Bran, avocat în Teaca, născut în comuna Sâncel, și pe stimata sa soție Amalia născ. Șimon, ăr între membrii ordinari s'a înscris stimata D-nă Cornelia Simon n. Bran din Sângeorgiul de Câmpia, solvind taxa anuală de 2 corone, pentru care sprijin memoratului binevoitor primăscă pe calea acesta mulțămita Reuniunii noastre. Sâncel 14 Ianuarie n. 1902 *Maria Vlasa* preșidentă *Vasile Smigelschi* secretarul Reuniunii.

Primejdia filoxerei. — Nici un ram al economiei nu e ađi amenințat așa de greu în viitorul său, ca gingașul ram al vieritului. Viile, cari pentru multe comune sunt isvorul de căpetenie de venit, sunt tot mai mult atacate de pustiitorea filoxeră. Până acum sute și sute de comune au fost sărăcite prin ivirea filoxerei în viile lor. Și ivirea urmază într'una. D-l D. Comșa, pre-

ședintele harnicei „Reuniuni agricole române din com. Sibiului“ a constatat în adunarea generală a acelei reuniunii, ținută la 3 Decembrie a. t. în Aciliu, că una din cele mai mari griji ale economilor noștri trebuie să fie ađi lucrările de premenire a viilor, înlocuind soiurile de vițe de ale noastre, cu vițe cărora filoxera nu le pôte face stricăciuni. Și îi îndemnă a nu aștepta până se vor vedea cu rēul pe cap, ci de pe acum să-și facă în toate părțile și pe unde filoxera încă nu s'a ivit, școli (pepiniere, sadnițe) de viță de vie americană.

Memoriile lui Crispi. În lumea diplomatică face mare șgomot publicarea hărților și scrisorilor lui Crispi, printre cari se găsesc documente de mare importanță și de actualitate. Așa Crispi avă până la mórtea sa o poliție proprie în Vatican, care îl ținea în curent cu tot ce se petrecea în jurul Papei. Hărțile mai conțin corespondența urnată cu contele Caprivi, fostul cancelar al Germaniei, cu privirea la reînnoirea triplei alianțe, și documente interesante din timpul campaniei din Abisania, între cari s'ar afla și motivul demisiei lui Crispi, care n'ar fi altul, decât refuzul defunctului rege Humberto d'a schimba pe generalul Baratieri.

Albanesii contra Austriei. Cunoscutul albanes din Italia, anume Bennici, a trimis diarelor italiene o scrisore, în care protesteză contra celor publicate de diarul german „Frankfurter Zeitung“, cum că Albanesii au încredere în Austria. Bennici dicesc, că Albanesii consideră pe Austria ca pe cea mni rea dușmană a lor, după Turcia, și că singurul program al lor este: Albania liberă și independentă.

Principele Ferdinand—slavofil. La balul dat în sala „Slavianska Beseda“, de anul nou, prințul Ferdinand, care a fost proclamat membru de onore al comitetului, a ținut un discurs în care a dics: „Primesc cu bucurie și cu orgoliu această onore și, ca slavist și slavofil, simt că voiđ justifica încrederea d-vóstră. Trăiască Slavii!“ I-s'au făcut ovațiuni. Asistau la serbare agentul rus Bachmetieff și căți-va miniștrii.

Cértă și bătăe în comitetul macedonean. Din Sofia se scrie, că au fost încăerări sângerose între membrii comitetului macedonean și adversarii comitetului. Trei inși au fost grav răniți.

Societatea ómenilor de știință din Bucuresci va ține în curând a 100-a conferință dela înființarea ei. Cu această ocașie se vor presenta lucrări făcute de membrii acelei societăți, cu privire la istoricul instituțiilor noastre culturale.

Venitul pădurilor statului român pe esercițiul 1900—1901, care s'a închis la 30 Septembrie 1901, a fost de lei 7.205,997 bani 36, față de prevederile bud-

getare, cari au fost de lei 5.000,000. Pădurile au dat de un *excedent* de 2.205.997 lei, 36 bani. Tóte cheltuelile prevădute în budgetul anului 1900—1901, privitóre la serbiul silvic, au fost de lei 1.306.250, și anume: retribuțiunea personalului superior, al arhivei, brigadierilor și pădurarilor lei 1.287.500. ăr lei 19.020 sunt cheltuelile diverse, precum: instrumente, furnituri, chirii, etc. Dēcă admitem, că întreaga sumă prevădută în budget s'a cheltuit, venitul net al pădurilor statului pe esercițiul 1900—1901 a fost de 9.888,477 lei 36 bani, ceea-ce ar face lei 5, bani 40 pe an și pe hectar; ăr cheltuelile sunt de lei 1, bani 20.

Esportul ouelor din România a început să se facă pe o scară întinsă. Principalul debușeu este în Budapesta, unde lada de 1440 de oue se vinde cu 48 de corone.

Afacerea misionarei Stone. După scirile din Constantinopole plecarea însărcinatului de afaceri dela ambasada de acolo a Statelor-Unite, e interpretată în cercurile diplomatice, ca o demonstrație ostilă Porței, din cauza neliberării misionarei americane Stone.

Turburări sângerose în Spania. Municipalityea din San-Sebastien suprimând luptele de tauri, populația a bombardat cu pietrii localul primăriei și număróse alte case. Gendarmii și trupa intervenind, manifestanții au tras focuri de arme. Sunt mulți răniți. S'au făcut număróse arestări.

Max Regis, cunoscutul agitator antisemit, a fost arestat spre a face osânda de trei ani închisóre, pedepsă provenită din transformarea amenzilor la cari a fost condamnat, fiind-că n'a plătit amenzile ce i-a dat tribunalele pentru diferite delictes de presă.

Prințul Henric în America. Din New-York se comunică, că prințul Henric al Prusiei va fi primit la debarcare de un reprezentant al lui Roosevelt, p reședintele republicei. Tunurile vor trage 21 de focuri. La Washington prințul va fi primit de Roosevelt, care îl va invita să fie óspele națiunei. I-se va da un mare banchet la care vor fi invitate toate notabilitățile Flota americană va eși în largul mării înaintea yachtului „Hohenzolern“.

Balonul cu cărmă. Santos Dumont va încerca dillele acestea să se ducă de la Montecarlo la Calvi, în insula Corsica, cu balonul cu cărmă, inventat de dënsul. În cas de reușită, își va urma călătoria în Algeria.

Timpul, care până acuma nu s'a arătat de loc așa, ca să-ți facă impresia, că ar fi ără, în fine s'a rēșgândit și a început a fi mai frig. Din toate părțile ne vin

idiotul ordinar, ci omul gros la cap, greoi, neîndemânetic, cu care nu te poți ajuta, cel lipsit de energie; de aici cu un fel de nuanță de *eufemism* popular: *hou' lui Dumneđeu*, întocmai precum se dicesc de omul prea blând: mielul lui Dumneđeu.

Să dă, ca *boul la brazdă* să dicesc de omul, care se deprinde la ceva mai mult de nevoie, decât de voe bună. A se da la *brazdă* în graiul metaforic al poporului nostru atât și însemnă, cât: a se deprinde cu ceva, așa veni în fire.

De *brazdă* vorbește poporul nostru nu numai la pământ, ci preste tot, unde e vorba de urme adencă, ca efect al unei acțiuni puternice. *Față brazdată* va fi o față încrețită de valurile vieții. O vorbă bine cumpănită *brazdă* adenc inima ascultătorului. Fulgerul *brazdă* văduhul; lopețile *brazdă* valurile apei etc. etc.

Metafore scóse din sfera vieții agricole-pastorale sunt și expresiunile, în cari întâlnim verbul *a pasce*, ca d. e. te *pasce* păcatul, te *pasce*

mórtea, adecă te pândesce, te urmărește păcatul său mórtea. *Pasce* vântul — se dicesc despre unul, care vrea să facă un lucru imposibil.

Nu numai frascologia de toate dillele a țeranului nostru e plină de metafore scóse din sfera vieții agricole-pastorale, ci avem chiar termină singuratică agricolă-pastorală, cari cu timpul s'au generalizat ca sens în grai.

Cine să mai cugetă astăzi la *vânătoare* auzind cuvintele *sbucium* și *scornesc*? Și de fapt amēdoue verbele după originea lor etimologică aparțin terminologiei vânătorescă a poporului nostru. Într'unul vom recunósce substantivul *bucium*, ăr în celălalt substantivul *corn*. Amēdoue după sensul lor original voesc se exprime mișcarea, turburarea, ce o provócă în fiarele sēlbatice auzul cornului și al *buciumului* vânătorilor, cari aranjază haita.

Tot așa stăm și cu vre-o căți-va termină agricolă-pastorală. În verbele *acăț* și *atárn* trebuie să recunóssem

substantivele *cață* (un băț cu cirlig în vârf, cu care se prind oile) și *trnă* (coș pentru merinde). Aceași formațiune o vedem și în verbul *atágârț* din *a* (= lat. ad.) + *tágârță* (traistă pentru merinde.) Cuvintele cari la început au avut un sens specific ciobănesc, astăzi și-au generalizat cu totul înțelesul.

Animalul, care îi bate mai mult la ochi țeranului prin firea sa neastimpărată e *capra*. Capra fiind animalul cel mai *caprițios*, numele ei încă a servit în unele limbă pentru indicarea omului cu toane. Ital. *capriccio*, franc. *caprice* și neologismul românesc *capriț* au ca trupină tocmai substantivul *capra*.

Graiul poporului nostru încă cunósce o formațiune analógă. Cuvântul *pirțag* (furie, mânie cu toane) nu e decât o formațiune din *pireiț* (șap) după analogia substantivului de același sens (sinonim) *arțag*. Cuvintele le și întâlnim de regulă la un loc în graiul poporului nostru: „*arțagul* își găsesce *pirțagul*“.

Mai amintesc două esemple: a merge *de-an boulea*, adecă încet, (= ca *boul*), și a se da de-a *berbeleacu*, adecă rostogolindu-se (= ca *berberii*, când se bat în capete.)

Agricultura e esența vieții poporului nostru în toate ale sale, în dă de muncă și în dă de sērbătóre. Mai toate festivitățile principale ale țeranului nostru sunt de caracter *agricol*

Amintesc numai „**Plugușorul**“ caracteristicul obiceiă românesc din presera anului nou.

În presera și diua anului nou se fac urările de fericire și binecuvântare pentru anul ce vine. Ce și pôte dori țeranul român pentru anul, ce să începe, dēcă nu un an mános, o recoltă bună?

Să poriesce deci o cėtă de tineri, cu un plug adēvurat său în miniatură său cu un „*buhaiă*“ (taur), și plesnind din bice și sunând din clopote, să face *urarea pluquului* pentru anul nou într'o hazlie istorióră domestică, în care se spune, cum dom-

sciri, că un strat de zăpadă a acoperit sēmănturile. Diarele din România încă scriu că și acolo timpul a fost până acuma foarte favorabil, ăr zăpada, ce a căzut este salutată cu viaă bucurie. ca o podobă ce va încadra în mod vrednic cel puțin ultima sərbătore din ciclul Crăciunului, adecă Bobotēza cu solemnitatea sfințirei apei. Cel puțin Bobotēza va fi decī albă, decă Crăciunul și anul nou au fost negre.

Răpitorii de fete. Destăinuirile pressei în cestiunea bandei internaționale a răpitorilor de fete, au produs efectul dorit. Diarele franceze aduc scirea, că din inițiativa lui Delcassé, ministrul de externe al Franciei, se va convoca în curēnd o conferență la Paris, în care se va decide asupra mijlōcelor de luptat în potriua acestei bande. La conferință va fi invitat și guvernul român.

Prinderea a trei bandiți. Cei trei îndrăsneți bandiți, cari au evadat din penitenciarul din R.-Sărat, au fost prinși într'o pădure din apropierea orașului. Aceștia sunt Nae Dimitrescu, un tînăr de 28 ani, condamnat pentru diferite tâlhării, Ion Hir-muz și Nicolae Gheorghe împlicați într'un furt cu spargere. De cu dimiņetă autoritățile au fost înștiințate, că bandiții au fost vėduți în pădurea Sinaei. Imediat o poteră s'a format și o bună parte din pădure a fost încunjurată. Îndată-ce bandiții au fost zăriți, ei au fost somați să stea. Soldații traseră câte-va salve în aer. Nae Dimitrescu vėdēnd primejdia mare pentru dēnsul, strigă să nu se tragă, că se predă. Toți trei bandiții, legați cot la cot, au fost readuși la R.-Sărat.

100 ani. În cursul lunei curente se împlinesc 100 ani de când Napoleon cel Mare a creat ordinul „Legiunea de onōre“.

Dunarea s'a umflat atāt de mult în părțile de jos ale Ungariei mărginașe cu Serbia, încāt s'a revērsat pe ambele maluri, cauzând pagube enorme.

În Brūx (Boemia) s'a întēplat o mare nenorocire într'o mină. S'a revērsat anume apa și a înecat 44 de lucrători. Au rămas vėduve 31 de femei și orfanī 84 de copii.

Ărțile poștale s'au scumpit de cate-va țile cu 1 b. Aceia, cari obișnuesc a trimite ilustrate, să observe acest lucru, căci altfel primitorii trebuie să plătescă îndoit diferența.

În Clușiū a fost omorīt în 14 c. un factor poștal, care împarte banī. Ucigașii au fost două cafe de tēmpar cu numele Friedrich și Szōcs. Ei aveau de gānd să-l jefuiesc, dēr au fost prinși. Nenorocitul

factor se chema Bürger Carol și lāsă în urmă-i o vėduvă și doi copii.

Metșnikof, așa se numește un barbier rus, care a descoperit un baccil, care țice, că mănăncă colōrea pērului și-l face pe om să cărunțescă. Acuma e vorba să se găsescă și lécul, care să omōre acest baccil, și atunci pērul își va păstra până la bētrānețe colōrea tinerescă. Metșnikof până acuma n'a descoperit, decāt numele acestui leac. El țice, că se va chema „pigmentofag“. Dēr ce ne folosesc nouē numele, decă nu avem lécul?

Corul bisericeii romāne gr. or. din Brașovul vechiū, va aranja o petrecere poporală, Duminecă, în 6 Ianuarie v. (19 Ian. n.) 1902 (ția de Bobotēzā), în sala Hotelului „Central Nr. 1“ din loc. *Inceputul la 7 ore sēra.* Corurile se dirigēză de d-nul N. Oancea jun. După producțiune urmēză dans, începēnd cu „Călușarul“ și „Bătuta“. Prețul de intrare: de persōnă 1 cor. Venitul curat este destinat pentru fondul corului dela Biserica Sfinței Adormiri din Brașovul-vechiū. Suprasolviri și oferte marinimōse se primesc cu multă-mită și se vor chita pe cale publică. Bilete se află de vēndare la d-nul N. D. Eremias și sēra la cassă.

Musica orășenescă va da Duminecă în 19 Ianuarie un concert la Hotel Europa sub conducerea capelmaistrului Max Krause. În variatul program vedem și „Fantasia asupra melodiilor romānesci“ de Caudela. Inceputul la orele 8. Intrarea 60 banī.

Avis. Prin acēsta se face cunoscut, că premiile gratuite la Calendarul revistei „Lumea Ilustrată“ au fost deja distribuite acelora cari au deslegat șarada cuprinsă în acest Calendar. Decă cine-va n'a primit încă premiul, să-l cēră sēu dela librăria W. Kraft, din Sibiu sēu dela librăriile N. Ciurcu și H. Zeidner din Brașov.

Cura băilor de burneni depurative „Dinșoreanu“ Ploe. cī. Cu acēstă cură ușoră de aplicat și de urmat se pōte restabili ori-ce suferind, de ori-ce bōlă, în ori-ce timp al anului, fără tēmă de rēcēlă. La bōlele de cancer, tuberculosă, epilepsie, hemoroide, paralisie totală sēu parțială, hemiplegie, etc. fac angajamente garantate pentru restabilirea sănēității. Cei cari se pot acomoda în locuința lor, se pot curarisi singuri acasă, după o instrucție specială bōlei cerută de suferind. Consultul prin corespondență fără instrucție e gratuit, asemenea e gratuită și instrucția pentru cei ce vor dovedi, că sunt sērăci fără mijlōce. La casuri grave, unde mōrtea ar amenința viața, și medicina nu mai pōte da ajutorul dorit, pentru salvarea celui în pericol mă pōte chema ori-cine telegrafic. *Dinșoreanu*, physiolog-hi-dropat.

Diamantul cel mai mare s'a găsit în Durbon, colonia Cap, greutatea lui este

de 275 grame, colōrea gălbue, dēr valōrea lui e colosală, se evaluēză la circa 3 milioane de corōne. Ca să ne facem o închipuire, ce sumă mare este acēsta, se vede mai bine d'acolo, că pentru acest preț se pōte cumpēra 5 milioane cutii de bombōne a lui Réthy.

Încercări și rezultate. Suferințele de șoldină și cele reumatice provenite din rēcēli sunt cunoscute ca bōle din cele mai dureroșe și din pricină fiind-că încercările de cură, ce se fac adesea timp de 10 ani și mai bine ba chiar și întrebuintarea celor mai renumite băi, rămân fără rezultat. Este important pentru ori și cine a sci, că există un mijloc probat, care vīndecă suferințele și acelor bolnavi, cari în timp de 10—15 ani au făcut încercări de cură fără nici un rezultat, dēr nici ameliorarea suferințelor n'a putut ajunge. Acest mijloc este alifia pentru șoldină, care se prepară în farmacia lui Bela Zoltan în Budapesta (colțul dela strada Setatér și Szabadságter), care în urma încercărilor în stabilimente de bolnavi atāt interne, cât și externe de diferite autorități medicale și multime de scriori de mulțumire, s'au declarat ca neîntrecută.

Dela comună. În ședința de Miercuri a reprezentanței orașului Brașov, s'a sēvērșit mai întâi sub președința d-lui vice-șpan Dr. Jekel alegerea unui al treilea ampoiāt de contabilitate la primărie. Dintre 12 concurenți au fost candidați 5 inși. Fiind 99 voturi Fr. Derner a primit 48 voturi, ăr Pfaff 45 voturi. Derner fū ales. După aceea a continuat ședința sub presiul d-lui primar Fr. Hiemesch.

Membrul H. Aronsohn găsesc, că Brașovul n'a fost luat în sēmă cum se cuvine la stabilirea mersului drumurilor de fer, deōre-ce celelalte orașe din Ardeal au mai multe legături de tren cu Budapesta, decāt Brașovul. Întrēbă pe primar, decă este înclinat a face o reprezentatie în privința acēsta la ministeriu. Primarul a promis, că va face.

Magistratul (primăria) face cunoscut, că negocierile sale pentru reînchiriarea clădirei nr. 63 din strada Porții, unde se află oficiile orășenesci, n'au avut până acuma rezultat, deōre-ce presbiteriul cere o chirie în total de vre-o 15,980 corōne, care sumă representă o dobēndă de 5% dela un capital de 265,000 corōne. De aceea magistratul propune să se clădescă o nouă primărie pentru care scop i-ar ajunge un capital de 400,000 corōne. Noua primărie să fie clădită în locul, unde este berăria orașului (Str. Porții). Comisiunea permanentă propune, ca clădirea să se facă pe locul unde stă sfatul de ađi în piēță.

În desbaterea ce a urmat, s'a vorbit despre locul unde să fie clădită noua primărie. K. Fabricius doresce să se zidescă pe locul dinaintea porții de odiniōră din Str. Vămei. I. Copony e pentru locul din-

tre cafeneaua dela promenada și cimiteriul evang. Dr. Baiulescu vorbesce pentru clădirea primăriei în piēță pe locul ei istoric și după dēnsul mai toți sunt de aceeași părere. I. Pușcariu propune a-se face clădirea la pōlele Străjii.

În fine s'a decis, să se refuze ofertul presbiteriului și s'a hotărīt în *principiu clădirea unei nouē primării*, și ca o comisiune ai căreia membri îi va numi primarul să studieze cestiunea locului de clădire, avēnd în vedere în prima linie locul de acuma al sfatului, și să schițeze un program de clădire.

Craniul lui Petōfi.

Ađi se împlinesce sēptēmāna, de când a sosit în *Blașiū* membrul „societății-Petōfi“ Kery Gyula, ca să vadă pretinsul craniu al poetului maghiar Petōfi, care a cădūt în vara anului 1849 în lupta ce a avut-o Bem cu generalul rus Lüders la Sighișōra.

Craniul acesta e proprietatea gimnasiului din Blașiū și istoricul lui e, pe scurt, următorul:

Un anumit Bernard Reichenberger era la 1848 medic-chirurg în armata austriacă. El fū trimis cu miliția austriacă să îngrope cadavrele de pe cāmpul de luptă. La marginea unui șanț, se țice, a dat de trupul lui Petōfi, pe care-l cunoscea. Reichenberger a despărțit capul de trup, l'a pus într'o traistă și curățindu-l, l'a păstrat ca suvenire. Ii era frică să descopere secretul. Pe la anii 60 Reichenberger, medic în Blașiū, a dăruiț craniul gimnasiului din Blașiū, spunēnd numai atāt, că este al unui oficer rebel ungar. Înainte de mōrtea lui (1895) Reichenberger a încredințat secretul, nepotului sēu Fischer, ampoiāt la procuratura din Sibiu și prin acēsta s'a aflat acum în urmă, unde se află pretinsul craniu al pactului.

Istoria cu craniul lui Petōfi numai puțin dintre Maghiari o cred de adevērată. Fisolgăbirēul Albert Maurer din Sighișōra scrie lui „Magyarország“, că după părerea lui, cercetările cu greu vor avē rezultat pozitiv. Numitul Fischer (nepotul lui Reichenberger) i-a spus înainte cu câți-va ani, că Petōfi a cădūt *din jos* de Sighișōra, pe când după datele de până acum, Petōfi n'a putut să cadă decāt *din sus* de Sighișōra, între Fehéregyhaz și Hașfalēu. Locul designat de Fischer însă îl țineau ocupat „împărătescii“.

Același solgăbirēu Maurer a avut țilele acestea o convorbire cu Fischer, care a spus, că informațiunii amēnunțite despre craniu nu are. Chirurgul Reichen-

nul casei a eșit la cāmp, a arat, sēmănat, secerat din belșug, dēr pornind să macine, mora s'a speriat de atāta bogăție și belșug, a fugit și numai cu greutate a putut fi prinsă și silită să macine.

Așa e obiceiul de anul nou la poporul nostru,

C'asa-i legea din bētrān,
Din bētrān, din ómenī bunī!

E un obiceiū străvechiū „*Plușorul*“ la noi, care ne amintesc anticile *Saturnale* și *Opale*, festivități bogate ale străbunilor noștri, aranjate în cinstea lui *Saturnus* (țeul sēmănturilor) și al soției sale *Ops* (țeița bunăstării și al belșugului) tot la finea lunei Decembre și inceputul noului an.

Saturnalele erau un fel de aniversare a epocii *de aur*, epoca vieții patriarhale agricole, epoca domniei lui Saturnus, când omul n'a sciut ce-i lipsa și amarul. A trebuit să vină epoca *fierului*, ca de-odată cu ea să se pornescă și povoiul miseriei, — vorba poetului nostru:

Unde trece drum de fier,
Tōte cāntecile pier!

Și totuși ce rost, ce noimă are umblarea cu „*plușorul*“ tocmai în mieđul, în dricul iernei, în gerul bobotezii, la *anul nou*?

Un obiceiū analog să serbeză în unele părți la poporul nostru la inceputul primăverii, la Pașci în luna lui Martie. Atunci mai e reson să umbli cu plugul.

Noul un *agricol* după vechiul calendar roman, precum să scie, se incepea nu cu luna lui Ianuarie, ci cu luna lui *Martie*.

E probabil, că umblarea cu plugul la Pașci în cap de primăvară, e o tradițională reminiscență la poporul nostru, de când anul nou se incepea încă cu luna lui Martie. Mai târziu generalisāndu-se *anul nou civil*, care să incepea cu Ianuarie, obiceiul „*plușorului*“ — potrivit după natura sa numai pentru o lună de primăvară — s'a transpus și el la inceputul lui Ianuarie, acum inceputul oficio al anului; și așa a rămas mai preste tot până în ția de ađi și la poporul nostru.

Nicolae Sulicā.

Pilat.

Cu nasu subțire, ascuțit și roșu, cam ghebos, cu ochii balbucăți, pieziși și pururea mișcāndu-i — ca și când s'ar teme de vre-o primejdie — așa l'am pomenit pe bētrānul Pilat.

Nu eu îi dau numele āsta, i-l'au dat ómenii din sat și încă — foarte nimerit.

Nimeni nu-ți va spune un cuvēnt bun despre bētrānul, nici chiar ginere-sēu.

Biet ginere! A tot așteptat să închidă Pilat ochii, ca să puā māna pe averile cele mari, ce le ascundea hoțomanul de el pe sub cărāmiđile dela casă, prin pod, grajd, pe la tēsc și cine scie prin ce locuri ascunse.

De vre-o șese ani l'a lovit o bōlă în piciorul stāng, a zăcut vre-o doi ani de țile, de nu s'a sculat de pe pat, și totuși par'că el are să îngrope satul.

— Nu-i dreptate, socrule, d-ta să ai atāta și eu să n'am nimic. Sēu mori mai curēnd, ca să moștenesc și eu ceva, sēu dā-mi și mie parte drēptă.

— Ei mă, dēr mult îți mai stă capul la creițarii mei. Iți spun, mă, că n'am mă, n'am nimic, dēr nimic, nici cu cât să-mi cumpēr lemnuse, de șed în întunerec! De unde să-ți dau?

Și așa de repede i-se mișcau ochii în orbite, de gāndeai, că e vre-un lucru slab.

— Sē scii, că de vei muri mai curēnd decāt mine n'am să te sārut măcar, țise ginerele cu tōtă resignația. El vedea bine, că după Pilat pōte numai copii copiii lui de vor moșteni ceva.

Tōtă lumea vorbea, că are banī cu ferdela, că-i dā cu camatā ne mai pomenită, că prin toți pāreții dela casă sunt numai banī și banī.

Și lui nu-i dā nimica.

De abia o mai încurcă în cele datorii — are o grāmadă de copii, și hoțu de Pilat nu-i dā un mēr putred. Rugatu-șu cu binele, amenințat'a, inceput'a cu pilē din Biblie, tōte n'au folosit nimica. Pilat ținea una: N'am și n'am.

Nu scia el pentru cine adunā hoțu āsta de cāmātār?

A avut patru copii, doi ficioři și două fete. Pe cel mai mare s'a hotărīt, după multă chibzuială, să l dea la învățatūă. Era un băiat frumos, Dómne, cu arare-ri se vede; plin la față și roșu, ca un bujor. Tōte fetele i-ar fi māncat din gură.

Înzadar, căci nu prea avea cap opilul. Învēța greu, dēr își da tōtă silința, să nu rămāie îndērēt. Pilat l'a încvartat în „miheiul“ (atelierul) unui ciobotar, ar-

berger i-a declarat hotărît, că n'a comunicat marelui, ce fel de craniu este acela, pe care-l dăruiesce; Reichenberger nu i-a spus de unde cunosc pe Petöfi și la care parte a corpului a fost rănit.

La asta „Magyarország“ dăce: „Având în vedere datele acestea, e greu de a se stabili, că ore bătrânul Reichenberger când a spus nepotului său Fischer istoria craniului lui Petöfi, nu și-a închipuit numai în fantazie, că acel craniu este într'adevăr al lui Petöfi? Se poate, că a fost craniul altui luptător maghiar.“

De altă parte d-l Iosif Sterca Șuluțiu scrie în „Tribuna“ dela 18 Ianuarie între altele:

„Am vorbit eu însu-mi de multe-ori cu Reichenberger despre evenimentele din 1848/49, dăr că densus ar fi fost de față în 31 Iulie 1849 în lupta dela Fehéregyház, n'a amintit nici odată. Nici a fost posibil din simplul motiv, că regimentul român de graniță, în care Reichenberger servise ca chirurg, în acel timp în contra Maghiarilor n'a luptat. Mai mult, batalionul prim, în care Reichenberger era chirurg, er comandant era majorul Ribel, era aruncat peste graniță în România, de unde s'a reintors numai mai târziu. Mai departe este documentat până la evidență, că Petöfi n'a purtat uniformă, — ast-fel povestea cu tăierea capului lui Petöfi devine ridicolă...“

Ce este așa-dăr adevărat din istoria cu „căpățina“?

Instalarea preotului din Hălchiu.

— Ianuarie 1901.

În ziua de 29 Dec. v. a. tr. s'a săvârșit instalarea și primirea noului preot al canonei Hălchiu Teofil Roșca. — Di de paznic a fost pentru noi ziua această. Începe Vineri dimineața, cu veselia pe fețele lor parochienii noștri au pus la cale cele trebuincioase pentru primirea festivă. O trăsura trasă de patru cai sprinteni și drăgălaș împodobită de fetele noastre cu flori și cu funde în diferite culori, aveau se aducă pe iubitul nostru preot.

Sâmbătă dimineața la 9 ore a plecat din Brașov părintele nostru cu stim. sa soție și cu prim-epitropul, care se duse spre întâmpinarea lui. La podul Ghimbășelului trăsura era așteptată de un banderiu format din peste 70 de călăreți și 8 trăsuri. Frumoșii călăreți îmbrăcați în drăgălașul nostru port românesc, aveau căiulele împodobite cu pene de curcan și funde colorate le fluturau de pe umeri. În fruntea convoiului mându se afla într'o trăsură conducătorul festivității d-l Vasile Craiovean, fiul răposatului nostru părinte I. P. Craiovean, și iubita sa mamă, veduva preotă.

La 10 ore dimineața trăsura cu noul preot a intrat în comună în sunetele clopotele bisericii, trecând prin rândurile po-

porului sărbătorește îmbrăcat, care eșise cu mic cu mare întru întâmpinarea preotului. Urale nesfârșite de „Să trăească“ eșiau din piepturile tuturor, er femeile și fetele române și sasce aruncau flori în trăsura. Bucuria și veselia parochienilor noștri era mare.

În dreptul caselor parohiale, învățătorul Iordan Curcubetă a binevenat pe cel sosit și cu dor așteptat, er acesta adenc mișcat de entusiasta primire și emoționat, mulțumi în căldurose cuvinte parochienilor și conducătorilor lor pentru primirea atât de însuflețită, probă a dragostei sincere, ce se găsește în sîmul lor.

S'a dat un frumos banchet în cinstea noului nostru preot, care a durat până 'n zori.

Dea Dumneșeu, ca dragostea caldă arătată de Hălchiienii noului preot, să rămână până în sfârșit neschimbată și tot atât de sinceră spre înaintarea parohiei noastre și spre lauda Domnului.

Un Hălchiian.

Producțiuni și petreceri.

Petrecerea din Bod. — A doua zi de Crăciun tineretul din Bod a dat o petrecere, care fii înpreunată cu producțiunea teatrală sub conducerea harnicului preot-învățător Vasile Mereș. A fost o seră nespuse de frumoasă la care a asistat foarte multă lume locală și de prin împrejurimi. Plugarii diletanți au jucat piesele: „Otrava femeiească“ și „Vlăduțul mamei“. S'a ris mult, căci toți s'au achitat convenabil de rolurile lor.

Ți-era mai mare dragul să ascuți pe acești actori improvisați, cari și'au lăsat pôte afacerile dîlnice numai d'n dragostea de-a face să petreacă pe conlocuitorii lor și pe alți streini, cari au bine-voit să asiste.

În numele celor cari au gustat humorul acestor comedii hazlii mulțumesc întreprinșilor pentru fericita ocaziune, ce ne'au procurat și-le doresc pentru viitor o reușită și mai frumoasă.

D-l preot-învățător V. Mereș, care de vre-o câțiva ani aranjază astfel de serate și-a arătat și de data asta dragostea cu care îi place să muncescă în mijlocul poporenilor săi sprijinit de simpatia tuturor.

Petrecerea a decurs cu multă animație și voe bună.

După terminarea producțiunii teatrale s'a început jocul cu „Călușerul“ jucat de-o cetă de tineri voinici, îmbrăcați în costume naționale.

În pauză s'au ridicat mai multe toasturi dintre cari relevem pe cel al D-lui învățător Cherciu, care cu multă sinceritate a închinat pentru oșpeții veniți de prin satele vecine.

A fost apoi un moment înălțător de suflet, când cinci rînduri de horă se strîngiau și se lărgiau în tactul muzicii, ca nise vâlurele leneșe mișcate de vînt. Era un tablou, care-ți fermeca privirea și-ți născocea

nise senzații adormitoare, căci de multe-ori te pomenia pierdut cu gândurile cine scie pe unde și nu mai vedea, decât mișcare drăgălașenie și frumusețe.

Conducătorilor acestor fel de petreceri le dorim și pe viitor muncă spornică și un dor mai înfocat de-a da poporului să guste din plăcerile artei.

Zah.

Onorată Redacțiune! În 9 Ianuarie st. n. 1902 corpul învățătoresc din Zărnești, a aranjat o producțiune populară musicalo-teatrală.

Producțiunea a constat din cinci puncte, între c-ri au fost două coruri: „Etă ziua triumfală“ de W. Humpel și „Sus opincă“ de I. Vidu, ambele coruri formate de țărani din comuna noastră. Aceste cântări au fost executate cu destulă precizie, cu deosebire ultima „Sus opincă“ a plăcut mult publicului și la cerere a fost repetată.

Poesia „La oglindă“ de G. Coșbuc a fost bine predată de Emilia St. Garoiu. Reușit a fost dialogul: „Beutura il sărăcesce și'l desonorază pe om“ de Domeșiu Dogariu, predat de țărani Stan Șelaru reprezentând pe bătrânul Dumitru și Neguș Șelaru ca nepot. Ambii și-au învățat și executat bine rolurile.

Punctul fin-l l'au format „Cărlani“ vodevil de C. Negruzzi, în care au jucat țărani: Neculae Șenchea (Terentie), Ștefan Micudă (Miron), Ion Nec. Dan (Lionescu) și fetele de țeran: Valentina T. Staicu (Vochița, soția lui Terentie) și Ana Ștef. Crăciun (Domnica soția lui Miron). Prestațiunea diletanților a fost răsplătită cu aplauze repeșite.

Ea ni'a dat tot odată dovadă, că poporul nostru posedă destulă inteligență, ca să se scie afla în toate împrejurările și că puțină ostenelă pentru instruirea lui ajunge, ca el să satisfacă așteptărilor.

Succesul atât moral, cât și material al acestei producțiuni, avem a'l mulțumi corpului didactic din Zărnești, și în special d-lor învățători: Nicolae Pană, Nicolae Sperechez și Aron Meșian, cari n'au cruțat nici o ostenelă în instruirea diletanților.

Încheiu acest raport în speranța, că buna reușită a petrecerii noastre va servi ca îndemn pentru aranjarea cât mai des de astfel de petreceri și în alte comune românești, er corpului didactic din Zărnești îi dic la revedere la proxima producțiune.

bubu.

SCRIRI ULTIME.

Budapesta. 17 Ianuarie. În sinul membrilor congresului pentru autonomia catolică a produs senzație declaratiunea episcopului rom. cat. din Ardeal, contele Gustav Majlath, că nu primesce proiectul comisiei de 27 fiind-că din decursul de până acum al desbaterilor nu pôte lua garanția, că amenajamentele, ce le-ar propune episcopii vor fi primite de congres.

mea a inușii într'al doilea etagiu al unui pat pușos și rău. De mâncare îi mai trimitea) mătușe a băiatului, că de nu pierrea de foame.

Dată pe lună venia și Pilat la oraș, i da lui Nică 10 cr. legându-i de inimă, să nu cum-va să-i cheltuiască toți, că-l scilăvesce. Când venea éraš, apoi îl întrați rînd pe rînd, ce a făcut cu banii și câțimai are. Bietul Nică, de frică, dăcea că maiare 5.

— Apoi ț-i-s destui până voiți mai veni, dăcea lăndu-și băta în mână și apucând drumul descuț — călțunii și-i punea în traistă — cătră casă.

Ava planuri mari cu Nică.

— Il fac notarș, eu voiți fi „sameș“, voi clivnisi banii satului, mă vor alege curatr la biserică, și étă toți banii din comună în mâinile mele.

— Când îi voiți numera pe toți, voiți pune rețării în puiețul din stînga, pițulele în cel din dreapta, zioții la mijloc, apoi hărțile rînd pe rînd...

Încuturau frigurile.

— Dăr într'o zi intră Nică în casă pierit de tot. L'au trimes, să móră acasă. Tușea și nădădea era la Dumneșeu. Din tot ce-l împodolia, numai colorea ochilor l'a mai

rămas, dar s'a șters și d'n această vioiciunea și sănătatea.

— L'au omorit, dăcea lumea, s'a sfârșit un lujer de băiat, nu-l rabde D-șeu de caiafă. Acum rōdă banii, până îi s'or împietri în rânză.

Pilat era necăjit, că Nică a venit înainte de împlinirea anului.

— Ei, acuma să mă cheltuesc încă cu o cale?

La medic nici nu să gândea.

— Doftor e cel de sus, ăla vindecă toate bólele; — își învîrtea ochii în toate părțile, apoi eși încovoiat pe ușă.

Tôte cheltuielile cu leacurile și medicii le-a purtat mătușă-sa până ce într'o bună dimineață s'a stins Nică, un suflet de băiat ca pita cea de grâu. Tot satul a plâns. Așa un vaer nu s'a mai pomenit.

Numai ochii lui Pilat erau uscați și clipeau din când în când ar face socotelă, cât a cheltuit cu Nică — înzadar. „Ce lume afurisită și întorsă. Să nu se uite, că tr-ai cheltuit atata.“

Pe al doilea băiat l'a ținut acasă. De mâncare nu era vorbă. Țineau toate posturile ca bunii creștini, posteau și Lunea, vara erau tot bureți prin pădure, când nu era la casă alt-ceva, cu două ouș să hrănia tōtă familia. Carne în casa lui încă n'a văqut nimeni să

ducă. De vre-o câte-va erni încóce nici foc nu mai face. S'a stricat cuptorul și bătrânul nu mai lasă să se pună altul.

— Cuprinde prea mult loc, dăcea Pilat; apoi la noi nici nu-l frig. În primăvara a 20-a a murit și al doilea fecior. Pe tómnă ce-a urmat și-a îngropat și fata, și așa a rămas cu cea mai mică, pe care a măritat'o silii după Dinu Saftii.

— Ginerile lui Pilat nu era fecior bogat dăr era băiat chipeș. Scia el cum să învîrtă capul fetelor. Așa s'a întemplat și cu fata lui Pilat. Dăr nici nu l-a dat nimic. Trăiau ca vai de ei și nu puteau scóte dela Pilat nimica. Aveau acum copii un cărd.

— Da decă strigoiul acesta bătrân trăiesce cât Chirmogul? Ba mă îngropă și pe mine cu toți ai mei?

Și să certa cu nevasta.

— Fă tu ceva, fă! că ni-să înfundă tóte, nu mai avem încătrău. Tot în parte lucru și n'am sporiu.

Femeia nu putea face nimic. Ce să facă? Îi venia să i-a lumea în cap. Nu mai putea dormi de loc și nu arare-ori să strecura noaptea în curtea lui Pilat, căuta prin tóte locurile, ridica pietrile dela pardoselă, véca dela tesc, dăr — înzadar, nimic și ér nimic.

— Acolo-s maile, dăcea arătând spre casa lui Pilat și îi venia să sdrobescă ceva.

Bruxella, 17 Ianuarie. Alexander Rawilson, curierul secret al Regelui Eduard, a sosit aici și după-ce a înmănat guvernului un document foarte important, s'a reintors la Londra. — Se vorbesce, că conducătorii Burilor continuă negocierile de pace și nu e de loc imposibil, ca pacea să se încheie cât mai curînd.

Nou abonament

la

Gazeta Transilvaniei.

Cu 1 Ianuarie st. v. 1902

s'a deschis nou abonament, la care invităm pe toți amicii și sprijinitorii fôiei noastre.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria: pe un an 24 coróne; pe șese luni 12 coróne; pe trei luni 6 coróne; pe o lună 2 coróne.

Pentru România și străinătate: pe un an 40 franci, pe șese luni 20 franci, pe trei luni 10 franci, pe o lună fr. 3.50

Abonamente numai la numărul popular de Dumineca:

Pentru Austro-Ungaria: pe un an 4 coróne; pe șese luni 2 coróne.

Pentru România: pe un an 8 franci, pe șese luni 4 franci.

Abonarea se pôte face mai ușor prin mandate postale.

Administrațiunea.

O luptă îngrozitoare s'a pornit în sufletul lui Jekkel Lórinz, în alegerea medicamentului pentru mama sa bolnavă. În sfârșit s'a hotărît să comande adevăratul Fluid Elsa din fabrica singurului producător Eugen V. Feller, din Stubica; și după trei luni de zile mamă-sa era sănătósă. Nenumărate scrisori de recunoștință dovedesc, că minunatul Fluid Elsa ajută neînchipuit de mult tla cele mai multe bóle, cum este: tușă, influență, friguri, ghicht, reumatism, durere de piept, cap, masele, junghieri, crampe, amortelă, dureri de ochi, etc. Medicament premiat la esposițiile din Paris, Berlin, Londra, etc. cu medalia de aur. 12 sticlute costă 5 coróne, franco. Singurul fabricant Eugen V. Feller, farmacist în Stubica (Kirchen Gasse, Agramer comitat). În nici o familie să nu lipsescă aces fluid de esență vegetală, al cărui minunat efect de mii de ori s'a dovedit în practică.

— Să nu-mi pice acum bătrânul în mână, că . . .

Tăcea, să nu-l audă cine-va. Dăr decă ar muri bătrânul, și el nu va afla nimic?

Va dărma casa, pētră de pētră, va desfunda podilele, va săpa fundamentul, grădina, heurile tóte de un stânjin și trebuie să afe. Și apoi așa le-ar lăsa tóte gramadă, să arate ómenilor heurile remasé după un sgărçit. Îi va smulge crucea, ce i-o ar pune cine-va la cap, cucute și polomiși să crească până la ceriu din țérina, ce acopere ticăloșele lui óse.

— Acuma îi pun lemnușu! A ajuns cu căutatul până la pētra cea mare de sub ferăstră. Să chiar plecase să-și vire mână pe sub ea, când să audă din lăuntru o hurnitură. Diu rămase ghemuit. Bătrânul își vērșă săculețul cu banii și îi numera în întuneric: unu, doi, . . . dece . . . și arginții sunau gâdilînd sérăcia ginerelui, ca o cântare duóșă din alte lumi.

Pilat numera într'una. Diu nu mai audia nimic. Să sculă repede.

— Ei, dór și sérăcia trebuie să o pórte cine-va, apoi eși érá încet pe portiță, dicînd încet.

— Și nu ne duce pe noi în ispită....

Max.

Intimplare tragică de anul nou

Vorbind despre obiceiurile de anul nou spunem între altele, că unele fete privesc noaptea în oglindă, spre a-și cunoaște ursitul, viitorul soț.

Acest obicei a fost prilej de adâncă întristare în familia Nicolau din București, dice „Cronica“ Capii acestei familii adunaseră de cu seră un mare număr de preteni la masă. Petrecerea a fost foarte animată. Toți s'au distrat cum au putut mai bine.

Cătră miezul nopții, două d-șore, surorile Nicolau, părăsesc pe comeseși și se închid singure în salon. Una din ele ia o oglindă din perete și o agață de un cui bătut în ușa pe care o încuiase cu cheia. Cealaltă d-șoră se așază la altă oglindă. Ambele surori erau desbrăcate la piele. În mâini aveau câte o luminare. Fie-care privea tăcută, în oglindă, așteptând să se arate chipul ursitului, fața viitorului tovarăș de viață.

De odată se aude un gemet înăbușit și una din surori cade leșinată. Turburată de îndelungata privire fixă în oglindă, fata își pierduse simțirile, scăse un gemet și căduse.

Cealaltă fată, înfricoșată de cele întâmplate sora sale, a căzut și ea leșinată, rămânând aproape în starea letargică.

Spărieți de sgomotul celor două căderi brusce, părinții, frații și prietenii d-șorelor Nicolau au început să le caute pe „cestea, căci dispariția lor abia atunci s'a putut observa. Bănuiala era, că fetele sunt în salon. Frații Nicolau neputând să deschidă ușa, au forțat-o și numai ast-fel au pătuns în salon. La forțarea ușei, oglinda a căzut în spărturi peste una din d-șorele leșinate, cauzându-i grave leziuni pe față și corp.

Când și-au văcut surorile leșinate, frații Nicolau au fugit speriați și țipând.

Toți cei din casă au alergat într'un suflăt în salon, de unde au ridicat corpurile fetelor leșinate și le-au dus în camera de culcare.

După mult timp s'ermenele domnișore și-au revenit în simțiri și desolate și pline de rușine, au povestit cele petrecute.

Toți ai casei, triști de moarte, au rămas cu credința, că a fost un semu rău de anul nou.

Datorințele unui bun econom.

Disertațiune populară, ținută în Draos la 9 Dec. 1901, în urma concludului luat în adunarea Despărțământului Cohalm al Asociațiunei, — de către cătătorul G. Maican.

„Multe și felurite sunt ocupațiunile prin cari omul are de a-și căștiga cele trebuincioase pentru susținerea vieții sale!!! Dăr ocupațiunea cea mai frumoză o are fără îndoială *economul*. Lui i-s'a dat în stăpânire câmpurile cu tot ce se află pe ele și produc ele. Pe lângă folozesele, ce le are economul din lucrarea pământului, el mai gustă și plăcerile, ce le dă frumzeța naturii prin paserele cântărete, pomii roditori, arborii folositori și luncile bogate în flori. Economul muncind din greu, pururea se mișcă în frumzeța naturii, de aceea cu dreptul se dice: „fericiți sunt aceia, cari departe de grijile grele ale lumii, ară moștile străbune.“

E și fericit în adevăr acel econom, care scie să-și conducă înțelepțese economia sa: trăgând folos din tot petecul de pământ, lucrând pământul arător ca stratul, curățindu-l de spinii, tufișuri, mușunoe, toc-mind locul ca masa, unde are să umble cu cōsa și grebla la adunatul nutrețului.

Grădina de pomi să fie ca casa unei femei sirguincioase, unde rânduiala bună și curățenia fac plăcere. Tot pomul să fiă curățit de spinii, de crengile uscate și netreb-nice, pământul din jurul lor săpat și gunoit. Straturile de legume să fie bine grijite, în vreme de ploie atât economul, cât și femeia și familia lui să plivescă cu grijă ș. a.

Economul harnic tot minutul îl scie folosi. N'are vreme de perdut. Pe timp senin și favorabil muncesce la câmp. pe timp ploios grijesce grajdurile și șura, unde face și tocmesce uneltele economice. Pentru economul harnic „vremea este ban“. Cu cât scie folosi mai bine și mai înțelepțese vremea, cu atât are mai mare dobândă după ostenela sa.

Economul care nu scie folosi timpul înțelepțese și nu și scie regula și conduce lucrurile sale, în loc de a avé dobândă după munca lui are pagubă. În loc de a

căștiga din lucrarea pământului, ca să-și pōtă împăca lipsele dîlnice, nu i-se plătesce nici măcar lucrul și munca. Astfel economul dă înderēt. Starea acēsta o numim noi criză economică.

Cunoscințele folositoare, iubii mei economi, an de an bărbații noștri învățați ni-le spun prin gazetele anume destinate pentru d-vōstrē. Nu vē fie greu a prenumera baremi 5 - 6 inși câte o astfel de gazetă. Chiar și cei ce nu scie ceti, să se însoțescă cu cei ce scie, și la un loc să-și țină câte o gazetă... Vara în Dumineci și sērbători, acuși erna afară de sērbători în serile cele lungi, unii vor ceti și alții vor asculta, sorbind cu mare plăcere învățaturile scumpe, ce le aduc gazetele — întocmai ca albinele sirguincioase mierea din flori. Atunci și numai atunci, dic, veți da credēmēt vorbelor mele, cînd ve-ti proba... Din inimă vē rog, frații mei, să probați acest lucru și vina mea să fie, decă nu vē va plăcea și nu vē va fi de folos.

Nu e mult a pune un econom, fie cît de sērac, 40 cr. pe an și 5 inși pot face 2 fl. cu cari își asigură un frate tovarēs, care le luminează și le arată calea spre înaintare.

Sciu că și până acum a-ți avut vre-o gazetă, dăr datorința aveți, ca în viitor unul fiesce-care să înțelegēți, că economul fără gazetă, e mort sufleteșce. Lângă gazetă cāt de frumos i-ar sta și fiului ei, adecă atât de folositorului „Calendar al plugarului“ sēu al „sătēnului“, ori al „poporului“ și alte, cari și numai pentru cātē 20 cr. cu plăcere vin în casele d-vōstrē, să vē spună sērbătorile, tērgurile și cātē alte cunoscințe de folos.

Deci, dragi economi, nu trebuie să stăm acolo, unde au stat moșii și strămoșii noștri dicēnd: „cum au trăit ei lucrând pământul și ne învățați, așa vom trăi și noi“. Trebuie să dăm înaintē, să pășim și să ducem spre înaintare tot ce ne a rămas dela ei. Am fi netrebucii... ba am ajunge și de risul lumii, decă am cerca numai a trăi și a lucra tot în felul celor bătrâni. Am ajunge o sōrte tristă, neputēndu-ne agonisi cele trebuincioase pentru acoperirea lipselor de aq̄i, cari din di în di cresc, ér noi stând în loc, ele ne-ar copleși și am duce în veci o miserie și o stare rușinosă.

Ați putut afla din tōte aceste, iubii mei, că decă nu înlăturăm dela noi lucrurile rele, ce aq̄i silesc a-se lipi de noi și a ne împedeca dela înaintare, are să ne umble rău — alte popōrē înaintēză vēdēnd cu ochii!! Ōre nu e rușinos pentru noi a sta cu mâinile în sîn sēu mai bine dīs „ca vițelul la pōrta cea nouă“, uitându-ne și mirându-ne de pașii lor repedi și siguri spre fericire!!!

Inlătur dăr cu nepăsarea moștenită dela strămoși! Inlătur cu lenea, beția, risipa și altele ca acestea, ce ne sunt ciur-turugi în calea nōstră de înaintare.

Ce e mai păgubitor omului, decăt *lenea*?... Lenos să nu credeți, că e numai acela ce nu lucră aproape de loc, ci și acela care „lasă pe mîne ceea ce pōte face aq̄i“. Ai fost aq̄i, de pildă, la sapă până la vēcunie să dicem, și avēnd acasă de făcut un lucru ce ție de lipsă, bună-ōră a pune un raf pe o rōtă, în loc să te duci la ferar să-l pui, te cuți pe cuvēnt, că veți Dōmne, ești ostenit, adecă pe scurt te dai lenei. Mîne cînd toți ōmenii lucră cu carul, tu mergi cu rōta la ferar; astați spune „n'am timp, eri aveam“ — și așa îți trece ziua tōtă. Alții lucră, tu rămăi cu lucrurile inapoi și de aici încolo mereu schiopătezi. În urmă te tredecși tare înderēt, ajungi a duce lipsă mai de una, mai de alta și ție-se va dice, precum furnica dīsece greerului într'o erna grea: „mergi acum de jōcā, decā astă vară ai tot cātāt“, adecă ție: „mergi acum de lucră, decā astă-vară ai durmit, (lenevit)“. Ei! dăr atunci va fi tārđiu, că erna nu e cules și seceriș!

Mulți să cred a nu fi gresit cu așa ceva. Ei! dăr cine pōte adeveri, că unii ca acēstia n'au făcut pōte și mai rău?

Adecă în loc să dormă, au mers la crizmă și aici pe lângă perdere de timp și-au pus și bănișorii în pustiu pe liorca de rachiu. Ce greu îți vine, cînd socotind

căți bani merg numai într'un an pe rachiu într'un sat, aflī sume de mii de florini!!!

O comună numai de 200 familii, calculând că fie-care familie dă fără lipsă pe rachiu pe an 5 fl. adunăm suma de 1000 fl.

Câte lucruri bune și folositoare nu s'ar face cu „cești bani“!!!

Ve-ti dice, că o familie dă și mai mult de 5 fl., pe an pentru rachiu. O sciu prea bine, dăr am socotit numai atata prețul rachiuului, ce să bea fără lipsă, în Dumineci, sērbători, zile ploioase, erna și peste tot atunci cînd nu muncesce ōmenii noștri și prin urmare nu-s osteniți să aibă lipsă de el.

Trecēnd peste acēsta perdere materială, beutorii comit prin beție și un pēcat ne-ertat. Căci credeți-mi, iubii mei, că „cine bea rachiu, bea pe dracu de vin“. De unul ca acēsta e mai rău, ca de cei ce trag așa numita „buruiană afurisită“, despre care să dice că „cine fumeză, pe dracu'l tāmăiază“.

A tāmăia pe dracu de departe, e cu mult mai puțin stricacios, ca a-l bea în tine de viu. — Și vai de acela în care intră el!!! E care-va între d-vōstrē căruia să nu-i fie cunoscut cātē fără-delegi e în stare să comită un om în beție? Și ca mai bine să credeți, că adevērul vorbese, ascultați întēmplarea următoare:

„Un călugăr s'a fost rēmășit odată cu dracu, cā l'ar putē opri să între în chilia sa din mănăstire, decā însă totuși dracul ar isbuti să între, să obligă călugărul să împlinescă tot ce poruncesce dracul. Curēnd după acēst rēmășag, dracul transformāndu-se într'o ciōră bolnavă și rānită, a apărut cu aripele atērnate în jos și sāngerānde pe pragul ușei dela chilia călugărului, sārrea încolo și încōce și să vāeta grozav. În fine i-se făcuse milă călugărului, și o luă în chilia sa. Indată se prefacū ciōra în drac și căștigānd rēmășagul, lāsă călugărului voi să-și alegă între 3 lucruri: să omōre, să comită adulter sēu să se facă bețiv. — Călugărul și-a ales beția, în buna credința, că îmbătāndu-se numai șie-și își pōte strica. — După-ce beuse însă, își perdū mintea, să duse în sat și comise adulter, lāsāndu-se să fiă sedus de o muere, bărbatul acēstia l'a surprins și asupra acēstia a sărit călugărul cu cuțitul și l'a omorit“.

Ētă, iubii mei, urmările beției!
(Va urma.)

ECONOMIA.

Mierea de stup.

Mierea, acēst suc prețios, care ni-l cinstesce albinele, este încă prea puțin în sēmă băgată. Și pe nedreptul, căci sub raportul puterii hrănitōre și digestiunei, nu preaavem materii mai prețioase, decăt tocmai mierea. Cu deosebire copiii mici și ōmenii bolnavi ar trebui să o mănānce cāt de des.

Diminēta lapte indulcit cu miere; la ogină pāne unsă cu miere dă putere copiilor și obrajii lor adese-ori ofeliți și palidi îi inviorēză și-i in-roșesce. Firesce, că efectul imbucurător îl observăm numai după o nutrire mai îndelungată cu ea.

Aprōpe la toți băeții se observă o deosebită plăcere de zaharicale și în genere de lucruri dulci. Majoritatea părinților îi dojenesce și-i combat tot-dēuna. — Se înșelă. — Copiții instinctiv simțesc corect. Māncările dulci conțin materii, cari foarte ușor trec în sānge și paralizesă perderile continue de forțe (puteri), perderi însemnate la copiii cari cresc repede, și stabilesc astfel ecuilibrul normal de forțe. Nici o dulcēță nu e însă atât de potrivită ca mierea. Să li-se dea de cātē-ori doresc, dăr cu o anumită măsură. Mai bine de multe-ori cātē puțină, decăt rare-ori și multă de-odată.

Mierea încă își are falsificatorii săi. Vorba veche: „Māncăți inși-vē și veți vedē, că e cu adevērat stricată“. Falsificările se produc cu scro-

bělă, cu făină, cu sirup etc. Să cum-pere decī fie-care, pe cāt se pōte, miere de casă.

Mierea bună e cleiōsă și transparentă. Colōrea și mirosul ei provin dela florile de unde o sug albinele.

Cu cāt e mai veche, cu atât își perde aroma și claritatea. Pe urmă se îngroză și cristalizesă. E bine atunci să punem vasul cu miere în apă caldă, prin ceea-ce îi vedăm fluiditatea și gustul. — Să o păstrăm în locuri recoroșe și aerisate. Peste vară să nu o lāsăm la temperatură mai mare de 17° Celsius.

Bētrānii încă o pot mānca cāt de des, pentru puterea hrănitōre și efectul sēu inviorător. Cine nu o suferē în lapte, o pōte bea cu apă. Într'un litru de apă ferbinte topim 2—3 linguri de miere.

Istoriōre din Galiția

de Iosef Th.

Tōmna, cānd Jidovii își prāznuesc sērbătorile cele mari, tot-dēuna își aduc aminte de timpurile, ce le-am petrecut departe în rēsăritul monarhiei (Galiția) în mijlocul „jidovilor celor mai ortodocși“. Atunci își reamintesc o mulțime de istoriōre și anecdote, pe cari le aușisem acolo și cari pōte merită să fiă cunoscute în cercuri mai largi. Să vē povestesc douē din acele istoriōre:

Nu este ușor lucru pentru un Jidov ortodox de a serba în mod vrednic sērbătōrea împăcării (Jom-Kipur). În acēstă di el trebuie să ajune tōtă ziua și să se rōge la sinagogă. În acēstă di sinagoga este plină de Jidovi și fiind-că unde sunt ōmenii mulți, aerul este stricat, aproape tot-dēuna se întēmplă, că cel puțin unuia din ei îi vine rău. Pōte de aici s'a nāscut și credința, că în acēstă di trebuie să-l ajungă pe vr'unul o nenorocire, ba mulți sunt convinși, că pe unul din numeroșii jidovi din tōtă lumea în acēstă di trebuie să-l ducă dracul.

Se înțelegē, că nici unul din ei n'ar dori să fie tocmai el acel „unul“, pe care să-l alegă dracul, și de aceea fie-care este cuprins de o mare grijē, cānd se apropie nunita sērbătōre.

Pe acēstă credință și-a întemeiat odată un ștregar planul sēu. Și cānd jidovii din Holowice, îmbrăcați în costumul lor reglementar*) alergau la templu să prāznuiesc sērbătōrea împăcării, se luă ștregarul după dēnșii, fără ca ei să observe și cānd ei, după cum cere ritul lor, își descālțară șcrabele și le puseseră grāmădă în tindă, intrānd în sinagogă numai cu ciorapii, ghiorlanul se apropiă de grāmada de papuci și puse și din partea sa o pāreche de papuci pe grāmada.

Ēr jidovii se vāetau și se rugau în sinagogă, cerēnd ertare pentru multele lor pēcate și fōmea le tortura mănuntāile... și îi scutura frigurile de frică, că-i va lua dracul. Cu tōte acēstea ei se rugau înainte.

Cānd se ivi prima stea pe cer, pārsiră sinagoga, ca să se ducă acasă la ōlele cu carne egiptene.

Era o învălmășală mare la eșire... se împingeau unii pe alții... fie-care voia să fie cel dintāi, care să-și pescuiesc papucii și să se ducă acasă, să mănānce.

Și împingēndu-se și bufnindu-se mereu, în cele din urmă își găsi fie-care papucii săi.

Dăr ce să veți? Cānd fie-care își avea papucii săi, — o minune! — mai rēmāsaseră o pāreche de șcrabe fără stăpān.

Nimeni nu scia ale cui sunt... Nimeni nu l'a vēcut pe acela, care ar fi rēmās fără papuci — și cu tōte acēstea era lāmurit, că au fost cu unul mai mulți și

*) Un caftan lung, pantaloni scurți, ciorapi albi și papuci (șcrabe); căciula de catifea blānită (ștrame); cu iarmurca (o bonetă de catifea); sub căciula, totul de colōre nēgră afară de papuci și de mafeama (dăile), ca o pōrtă pe umeri, de mētasă cu dungi negre-albe-găbene.

că acela nu mai este, — unul — pe care...
o!, vei!

Și se făcuse printre jidovii din Holowice mare jălanie pentru cel ce dispăruse dintre ei și nimeni nu putea să le scotă din cap ideea, că în ziua aceea dracul a luat pe unul tocmai dintre dinșii.

Er ștrengarul, care a iscodit istoria, a ris bine în pumnii de gluma reușită.

* * *

Leizer Zitterer era în mare dușmănie cu concurentul său Wiederkauer. Leizer era hapsin, sgîrcit și mincinos și unde i-se dădea vr'un prilej, căuta să sape grôpa concurentului său.

Însă, după cum se întemplă în lumea acésta, că lucrurile merg câte-odată și după dreptate, așa nici Leizer cel lacom nu putea eși din calicie. În toate întreprinderile îl prigonea nenorocirea. Afacerile mergeau prost și copiii îi muriau — Era în desnaădejde.

Wederkauer trăia în belșug, era voinic și sănătos. Tote afacerile îi mergeau cum nu se pôte mai bine. Balabusta sa, Rebeka, îi făcea în fie care an un băiețel său cel puțin o fetiță.

Lucrul acesta nu-i plăcea de fel protivnicului său și un singur gând îl muncea acum, că asta nu mai pôte dura așa înainte, chiar de l'ar costa ori ce.

Și se duse la rabinul cel mare de la Sadagura să-și plângă amarul.

Sfântul și învățatul bărbat îl ascultă cu bună voință.

În sfîrșit îl întrebă serios: „Ce pot să fac pentru tine?”

Leizer respuse: „Vrâu să-mi cer de anul nou o grație de la D-șeu, altfel nu mi se va schimba sôrta în bine. Ajută-mi, milostivule rebe, rögă-te împreună cu mine, ca D-șeu să ne asculte!”

Rabinul se gândesce puțin. El vede ura cea păcătoasă a lui Leizer și 'și dice, că acésta trebuie pedepsită.

În sfîrșit își ridică capul și dice: „Bine să fie după dorința ta. Vrâu să mă rog cu tine. D-șeu te va asculta. Dér să scii un lucru: Din toate câte le-ai cere pentru tine și câte ți se vor da, va căpeta dușmanul tîu de două ori atîta! Acum du-te și gîndesce-te până la anul nou, să alegi ceva lucru înțelept.

Leizer se duse acasă sdrobot... el să doréscă... să alégă, dér să alégă și pentru dușmanul său.

Décă va căpeta un milion, atunci Wiederkauer va căpeta două. Décă va dori încă cinci copii, concurentul lui va căpeta zece.

Era ceva îngrozitor!

Totuși încă nu se dădu învins, ci se gîndea și se gîndea...

În sfîrșit s'a hotărît. Când s'a dus érași la rabin, Leizer a rostit suspinînd și tremurînd: „Dómne Dumneșeule, te rog fă să orbesc de un ochiu!”

Rabinul, care îl asculta cu interes, a încremenit de atîta rütate, care era gata a primi un réu asupra sa, numai să scie, că dușmanul său va fi lovit de acel réu în măsură îndoită.

Legenda pămîntului și a muncii.*)

Atot-puternicul Dumneșeu, după ce a făcut cerul cel fără de capăt și pămîntul cel încunjurat de ape și toate câte sunt într'insele, a făcut în urmă pe om și a hotărît, ca el să fie stăpîn peste toate făpturile și vietățile pămîntului, apelor și vîzduhului. De aceea achemat Dumneșeu pe toate făpturile sale înaintea sa și li-a spus tuturor, ce îndatorire li impune de împlinit.

Așa a rënduit Dumneșeu, ca cerul să fie pentru respirarea ómenilor și a vietăților, și loc de petrecere pentru sburătore, și ca plantele să tragă din el prin frunde hrana trebuincioasă.

Sórelui i-a dat Dumneșeu porunca, ca el prin razele sale de foc să încălzească aerul, pămîntul și apele, și ca el să-și re-

verse lumina sa asupra tuturor făpturilor dumneșeesci, aflatore sub bolta cerului.

Pe luna cea schimbătoare și pe stelele cele fără de număr, li-a însărcinat Dumneșeu, ca ele să fie luminătorii nopților, ca cele sêlbătice și fricóse, eșind din ascunsele lor vizunii, să-și pótă afla hrana în vremea nopților.

Mărilor celor fără de fund și lin stătătoare și apelor celor curgătore, li-a dis Dumneșeu, ca în ele să se adăpostéscă fel de fel de pești și vietăți, ca ele să stingă setea ómenilor și a vietăților și în urmă ca prisosul apelor lor să se ridice în formă de abur în aer și apoi la vreme de trebuință, să cadă pe pămînt în formă de plóie și omét.

În urmă veni și pămîntul la rënd, ca să iee și el spre sciință îndatorirea lui și Dumneșeu i-a dis: „Tu negrinle pămînt să hrănesci cu ierburile mirositoare, și cu pomii cei roditori, ce vor răsări din tine și se vor hráni din glia ta, pe toate vietățile, dobitocele și pre toți ómenii lumii!”

Aușînd pămîntul acésta poruncă dumneșeescă s'a cutremurat de frică, după care cutremur s'a schimbat neteda-i față în munți și văi, și a dis: „Dómne! mă prind să hrănesc, să cresc și adăpostesc toate erburile, pomii, vietățile și dobitocele lumii, dér nu mă prind să hrănesc și sumedenia de om, ce va fi cu vremea pe pămînt. Nu mă prind să hrănesc pe om, fiind-că el, rënduit de Tine stăpîn peste toate de pe pămînt, nu va voi să mă lucreze și să mă grijéscă și așa să-și agoniséscă cele de trebuința gurei și pîntecelui, ci va aștepta, ca toate să i-le dau de-a gata, așa cum s'ar dice mură în gură. De aceea Atot-puternice Dómne, nu mă prind să-l hrănesc pe om, fă bine și îndatoresce cu acésta pe luminosul sóre, pe blânda lună, pe strălucitórele stele, séu pe întinsele și nemărginitele mări.”

Aușînd Dumneșeu aceste cuvinte pline de grije, rostite de în-pămîntatul pămînt, a cunoscut, că pămîntul vorbesce bine de aceea a dis către dînsul: „Nu te teme, măcar că l'am pus pe om domn peste tota lumea, el totuși va fi dator să te lucreze. Și numai decă te va lucra, vei fi dator să-l hrănesci. Decă te-ai prins să hrănesci și să crești toate făpturile lumii, apoi să scii, că am hotărît, că omul să-și tragă hrana sa cea de căpetenie din acele făpturi, ér cei va fi de lipsă, să-i dai tu!”

Aușînd pămîntul acésta orînduire preaințeleptă, se molcomi.

Și chemînd Dumneșeu pe om înaintea feței sale i-a dis: „Éta te-am făcut domn peste toate făpturile lumii și de aceea ți-am dat minte plină de înțelepciune; toate aceste făpturi vor fi supuse ție și îți vor sluji spre hrană și îmbrăcăminte. Tot așa îți supun ție și întinsul pămînt și dintrînsul îți vei scoate tu hrana ta, însă numai în sudórea feței tale vei mânca pâinea ta!”

„Cum va fi acésta”, întrebă omul nedumerit, „ce însămnă în sudórea feței tale vei mânca pâinea ta!”

Érá Dumneșeu i-a dis, acésta însămnă: „Vei munci și lucra, vei mânca — nu vei lucra, vei rábda!”

Și de atunci dice, că munca s'a înfrățit cu pămîntul și umblă beata di și nópte și cutrieră fără odihnă văi, șesuri, deluri, păduri și câmpii și se imbie fie-cărui om, ce întélnesce în calea-i nesfîrșită, ca să-i fie prietină bună, făgăduindu-i, că ea îl va face avut și cu trecere mare între ómenii cei de față, ba chiar pomenit de cei viitori, și binevăduit la Dumneșeu; însă vecinic pribeaga muncă mereu se vaetă și amar să plînge, că puțină fórté puțină, îi caută și primesc prietină ei și că cei mai mulți să înfrățesc pe vietă cu neprietina ei de mórte, adecă cu „lenea.”

Dimitrie Dan.

„Călindarul Plugarului”

pe anul comun 1902.

A apărut și se pôte procura dela Tipografia A. Mureșianu (Brașov) „Călindarul Plugarului” pe anul comun 1902.—Anul X.

Acest călindăr, care se estinde pe 9 côle de tipar format 8° mare cuprinde:

In partea calendaristică: Cronologia anului 1902; Regentul anului; Sêrbătorile și alte zile schimbătore; calculul sêrbătorilor mai mari; Porturile etc. Urméază partea strict calendaristică: cele 12 luni ale anului cu sfaturî pentru plugari și semnele de timp după calendarul de 100 de ani.

Urméază Genealogia domnitorilor; Taxele telegramelor și postelor; Competințe de timbru și taxe; Scala timbrelor; Têrgurile din Ardeal, Bănăt și Tera ungheréscă în ordine alfabetică și apoi după lună și zi; Tîrgurile din Bucovina; Mésurile metrice etc.

In partea literară se găsesc bucăți alese de cetit: „Cetatea dela Fântănele”; (Moțul: Teofil Frâncu); „O scrisóre dela Muselim Selo” (poesie de G. Coșbuc); „Frumósa Irina” (baladă de St. O. Iosif); „Raze de primăvară” (poesie de Z. Bârsan-Veturio); „Grăuntele de grâu” (de contele Lew Tolstoi); „Bêtrănul clopotar” (Idilă de primăvară, de W. Korolenko); „Lăcomia strică ómenia” (Proverbe de Marion); „Doué hiene” (fabulă, de Gavril Bodnariu); „Gâscele Ovreului” (anecdota, de Cărbăbuș).

Partea economică: „O ramură de producțiune și avuția națională”; „Faceți pânză în casă” (ambele de Dr. G. Maior); „Economia”: „Iernatul vitelor”. — Urméază diferite povețe; lectură distractivă, glume etc.

Călindarul are în frunte portretul lui Gerge Lazar, cu biografia, (în partea literară.)

Un exemplar „Călindarul Plugarului” costă 25 cr. (50 bani), plus 5 bani porto postal. Vénditorilor se dá rabat cuvenit.

Domnii abonenți, cari cu 1 Ianuarie v. nu și-au reînóit încă abonamentul, să binevoiescă a-l reînóit neamănat, ca să nu li-se întrerupă regulata espedare a ziarului.

Cu numărul de față se sistéză espedarea fóiei celor ce nu și-au re'nóit abonamentul.

Administrațiunea

„Gazetei Transilvaniei”

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor responsabil: Traian H. Pop.

Nr. 19616—1901.

PUBlicațiune

Martî în 21 Ianuarie 1902, 10 óre a. m. se va tiné la oficiul economic crășenesc licitațiune cu oferte în scris pentru a se da în întreprindere aprovizionarea cu materialul de petriș necesar pentru așternerea cu petriș a drumurilor și cărărilor pe terenul orașului în lăuntrul și afară de linia de vamă, precum și aprovizionarea cu nêsipul trebuincios pentru ascernerea cu nêsip a promenadelor și parcului ororășenesc în decursul anilor 1902, 1903 și 1904

Calitatea necesară de petriș și nêsip este circa următórea:

a) Petriș stărmat de riu de Têrlungeni 278 de prisme pe a. 1902 și câte 750 de prisme pe a. 1903 și 1904.

b) Nêsip de riu de Têrlungeni 100 prisme pe a. 1902 și câte 250 prisme pe a. 1903 și 1904.

c) Petriș stărmat de pētră de var din cariera de piatră dela Sprengghiu și din cea de lângă strajă pe fie-care an 1329 de prisme.

d) Petriș mērunt de piatră de var din cariera de piatră dela Sprengghiu séu din cea de lângă Strajă, pe fie-care an câte 380 prisme.

e) Petriș de riu de Timiș pe fie-care an 288 prisme.

f) Petriș de riu de Ghimbășel câte 156 de prisme pe an,

g) Petriș mērunt pe an 319 prisme.

h) Nêsip de riu de Timiș câte 100 prisme pe an.

Doritorii de antreprisă au a-și așterne ofertele lor în scris închise, sigilate, cu timbru de 1 coronă și provédute cu un vadiu de 5% scotite dela suma, ce se va oferî pe a. 1902 în bani gata séu hártili de valóre acceptabile la banca austro-ungară. Ofertele, cari trebrue să cu oferentului îi sunt cunoscute precis condițiunile de ofert și du contract și că se supune acelora pe condiționat, se vor înainta oficiu ui economic orășenesc până Martî în 21 Ianuarie 1902 la 10 óre a. m.

Condițiunile mai delailate de ofert și de contract se pot lua în vedere de ori și cine în órele de oficiu îndatinat.

Brașov, 28 Dec. 1901

(371,1--2)

Magistratul orășenesc.

În Pivnița Eszterházy

BRĂȘOV,

se vind renumitele Vinuri Ménes-Magyarader Sortele următore

cu prețul;

I. Vinuri albe:

Din ást an (fórté plăcut	36 cr. litru
Vin de masă	40 " "
" " vechiú	50 " "
Magyarader Ia	60 " "
Riesling (fórté fin)	70 C "

II. Vinuri negre:

Rosatic (Schiller)	40 cr. litru.
Meneser	50 " "
Meneser (dulcéz)	60 " "
Picatori Tugela	80 " "
Ausbruch	1 fl. 20 " "

Pentru a fi provédut cu vinuri curate și bune, mi-le procur tot-déuna în persónă.

Avis pentru oraș și sate!

Pentru vënditori prețuri cât se pot de ieftine, precum și la provizionari pentru nunți, festivități, etc.

Décă se esportă 56 litri vin afară de oraș, se scade 7 cr. la litru din preț.

Wilhelm Copony.

Pentru prestațiunii eminente premiat:

Paris	Brüssel
St.-Gallen	St.-Gilles
Olmütz	Aussig
Veneția	Breslau
London	Berlin
	Brünn

K. k. posesor esclusiv de privileg.
Distincții Prea înalte
„Cruci de onóre:“
Brüssel, London și Veneția.

SIGMUND FLUSS

Viena, Brünn, Praga, Budapest.

Premiat cu 10 medalii de aur.

Stabiliment de rangul I, pentru Văpsitorie artistică

Appretur și spălătorie chemică.
(Instalație cu vapor)

pentru Garderobe de bărbați, dame și copii.
în stare compusă și descompusă, pentru Uniforme, Stofe de mobilă, Covóre, Perdele, Danțele veritabile etc.

Se recomandă On. public pentru executare lucrărilor, ce cad în brânșă acésta.

Prestațiunii neîntrecute, prețuri ieftine.

Fabrica și Comptoir: Brünn, Zeile 38. Telefon 576.

Localuri de primire în toate orașele mai mari, comande din provincie prompt.

Representant pentru specialitate: Văpsitorie de haine de mătase a Ressort, pentru Brașov și jur la D-nii Robert Weber (fost Temșvari Istvan) magazin de mode, strada Vămii nr. 5.

* Comunicată de Sandu Popescu, gospodar din Straja (Bucovina).

Nr. Mag. 18091—1901.

PUBLICAȚIUNE

reforitoare la vinderea reabilitărilor orașului dela scâldile din Zizin.

In scopul vinderei realităților orașului Brașov, aflătoare in scalda Zizin, îndepărtare de Brașov 17 kilometri se va ține **Vineri în 28 Februarie 1902** licitație verbală împreună cu oferte in scris.

Locul licitației va fi localul oficiului economic orășanesc din Brașov.

In vânzare se pun așa numita „Curie“ (casa domnească), Hotelul „Concordia“, scalda de valuri, scalda de vană, promenada cu parcurile ei și cu sala de așteptare, sala de promenadă, pavilionul de muzică, tucică de zaharicale, isvórele minerale cu numirea: fântâna „Ferdinand“, fântâna „Ludwig“, scalda isvoritoare „(Lobogó)“ dinpreună cu isvorul numit „Francisc“, sala de așteptare de

lângă el dimpreună cu teritoriul ce-i aparține; mai departe: parcul Schwarzenberg, complexul de pădure „Săcădatu“ și „Lobogó“, livadia Lobogó, 3 grădini și livezile parcelate; toate aceste se pun in licitație cu prețul de strigare de 27,284 de Coróne.

Ofertele scripturistice sunt a se așterne cel mult până în **27 februarie 1902** la 12 ore din zi, adevă pâuă in ziua premergătoare a pertractării de oferte la oficiul economic orășanesc; ofertele intrate mai târziu nu se vor lua in considerare.

Condițiunile de contract sunt espuse și se pot lua in vedere și decopia de toți amatorii, in oficiul economic orășanesc, până la ziua pertractării ofertelor, in órele din năute de améđi dela 8—12, și la cerere se vor și trimite amatorilor de cumpărare prin oficiul economic orășanesc.

Brașov, in 30 Nov. 1901.

1—3334

Magistratul orășanesc.

Abonamente

la „Gazeta Transilvaniei“ se pot face orí și când pe timp mai îndelungat séu lunare.

De inchiriat

Parterul din casa nr. 12 nou 333 v Tergul boilor in cornu amodată de crișmă se dá inchirie dela 1 a Aprilie 1902.

Deslușii dá avocatul Puscaru, la „Albina“.

LEMNE DE FOC

Blane, séu ferestreite și crepate acasă, se capetă ieftine la

Jul. Teutsch

Strada Gărei nr. 9.

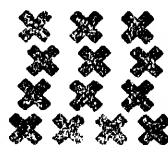
6—10.326.

Telefon nr. 122.

Comande și plăți se pot face și la D-nul

Ernst Jeckel

Strada Hirscher nr. 19.

SALVATORUL VIETII.

O istorie adevărată din viața, de Fábian András, Turkeve.

(Reproducere oprită.)

De când e lumea lumea, nimeni n'a avut așa mare folos de sciința de carte ca tatăl meu, care a fost foarte greu bolnav, și decă s'a însăpătosat, are s'o mulțumescă faptului, că a sciut ceti.

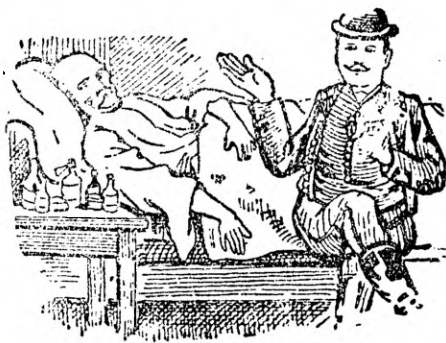
Opt ani a zăcut de *bólă de stomac, colici* și chiar și *anemie*. Vara suferia in fie-care an de *palpitații* și *dureri de inimă*. Acestea erau bólele interne; dér suferia și de *șoldind, reumatism, dureri de șale* îngrozitoare, și nimic nu-i ajuta! Iși cheltuse totă averea cu leacurile și totă ziua sta in perne lângă sobă, cetind din cartea de rugăciuni și din calendar. De-odată cetind, bătrânul esclamă:

— Asta-i!... — Ce? întrebăm noi.

— Asta-i! Repetă el, arătându-ne o poveste intitulată: „O taină a unui om bătrân“, in care spune Ștefan Szabó jun., cum n'a putut sé-i ajute nimic pe lume, decăt vesitul **Fluid Elsa** din farmacia **Eugen V. Feller** din **Stubica**, Strada Bisericeii (Comt. Agram), cu care s'au mai vindecat o multime de ómeni din satul lui. Noi n'am vrut sé stricăm voia bună a bătrânului, și i-am comandat dela farmacia **Eugen V. Feller** din **Stubica**, (Kirchengasse) la sfânta Tréime“, cu 5 coróne, 12 sticlute de Fluid-Elsa, căci mai puțin nu trimite. Farmacistul ni-a trimis cu ramburs duzina de sticle cu Fluid-Elsa, împreună cu indicațiunile de întrebuințare, și el însuși a plătit taxa poștei.

Patru-spre-dece zile a béut bătrânul nostru tată, la fie-care óra, câte 20 de picături de Fluid-Elsa intr'o îngurită de lapte, și in fie-care séra și dimineță s'a frecat pe trup cu acel Fluid-Elsa. Dela ziua a noua i-a fost deja mai bine și a început cu incetul sé umbla. In două săptămâni a fost pe deplin sănătoș.

In grabă a aflat tot satul și împrejurimea, că tatăl nostru s'a făcut sănătoș. Toți au comandat **Fluid Elsa** și tuturora li-a ajutat. Amintesc aci numai câte-va casuri: Ștefan Dandur suferia de *slăbiciunea ochilor*, din cauză de bătrânețe; era aprópe orb, când a început sé întrebuințeze **Fluid-Elsa**. In șéce săptămâni vedea

ca un tânăr. Ioan Nagy și alți douăzeci aveau *junghurii, vătémătură, dureri de cap și de șale, tușău* foarte réu și avuseseră și *influență*. Și pe toți aceștia **Fluidul Elsa** i-a făcut pe deplin sănătoși. Femeia lui Carol Erős avea *amețeli, dureri de piept și friguri*. Económa preotului avea *orbant* in tață, *rune pe picioare* și

dureri de gât. Șéce copii ai lui Kolompár András au avut de-odată *gălbănare* și au suferit de *limbrici și lipsă de scaun*. Fluidul Elsa al lui Feller pe toți i-a vindecat și a ajutat pentru toate bólele câte exista.

Fluidul Elsa a devenit din ce in ce mai renumit; ómeni sérași au adunat bani împreună și au cumpérat 4 duzine cu 16 coróne, ca sé le vină mai ieftin. Chiar și pentru vite și porci au ajutat. Tatăl meu s'a gândit mult, cum sé-i póta mulțumi d-lui Eugen V. Feller, care i-a salvat viața. Când, într'o zi ne întorceam dela biserică, mi-a zis: Am sé mulțumesc sciinței de a ceti, că am găsit acest minunat leac in calendar. Serie deci, iubite fiule, farmacistului **Feller**, cât de bolnav am fost, și că numai **Fluidul Elsa** m'a salvat. Și sé nu cruțe cheltuiala de a o publica acesta prin țiare și calendare, ca sé știe totă lumea, cât de minunat și trebuincios este **Fluidul-Elsa**.

Voi, iubiti cetitori, decă vreți sé comandați **Fluid-Elsa**, adresați-vé cum urméză:

Eugen V. Feller, farmacist în Stubica, Kirchengasse (Comitatul Agram.)

Sé dea Dumnezeu, ca acest minunat leac sé nu se isprăvescă nicicând și sé ajute fie-cărui ca și bătrânului meu tată.

Veritabil „Elsa Fluid“, atât pe descrierea modului de folosire, cât și pe etichetă trebuie sé porțe marca aci alaturată, cu numele „Elsa“ și subscrierea „Feller“. Analisată de comisia sanitară și garantată. La expozițiile din Paris, Roma, Londra, Nizza și Berlin, „Elsa Fluid“ a fost decorat cu medalia de aur. Comandați „Elsa-Fluid“ cu rambursă postală și prin alaturarea costului.

Nu numai bolnavii, ci chiar și cei sănătoși sé folosescă „Elsa Fluid“ de Feller, pentru întărirea nervilor, pentru înfrumșetarea și frăgezimea tenului, contra mătrefei și a căderei părului și ca parfum pentru odaie.

Costă cu ambalagiu și portopre, cum și descrierea modului de folosire:

Decă comandați 12 sticlute din „Elsa Fluid“, plătiți 5 coróne; 24 sticle costă 8 coróne 60 fileri, 3 duzine (36 sticlute) costă 12.40 cor., 14 duzine (48 sticlute) costă 16 coróne, franco cu descrierea modului de folosire ou outie, și celor-óe il comandă, doresc sé le folosescă ca și mie.

Marca înregistrată

prin lege.

In decurs de 18 ani am suferit de diferite răni foarte suferătoare, nimeni și nimic nu mi-a putut ajuta decăt „Fluidul Elsa“, care m'a vindecat de tot: A. Hönigschnabel, Körösbánya.

Cine dorește sé primés-a „Elsa Fluid“ de Feller veritabil, sé comande la:

Eugen V. Feller, farmacist în Stubica, Kirchengasse (Comitatul Agram.)

Depositul principal in Budapesta: la farm. **Iosif Török** Königsgrasse Nr. 12. **Eggers** „Reichs-Palatin“ farmacia Vázi körút 17. și la farmacia **Béla Zoltán**, Grosse Kronengasse Nr. 23.

La totă lumea îi voiú spune și scrie, că numai renumitul „Fluidul-Elsa“ al lui Feller mi-a salvat viața — așa scrie: Szabó István jun., Pákozd.

ATELIER DANTISTIC

Succesorul lui L. Goldschmidt,

Strada Michael Weiss Nr. 6

Etagiul I,

d'asupra magazinului de obiecte de aur al D-lui Bittermann.

Dinți artificiali, calitatea cea mai bună

cu plăci d'aur, aluminium séu cauciuc, dantură completă cu aur, dinți singuratici etc.

Dinți fără plăci pe ceriul gurii.

— îndrepteză dinții crescuți strimb. —

— Dinți singuratici dela 3 cor. in sus. —

— Dantură completă „60 „ „ „ —

La cerere se dá pentru orí și ce lucru garanție de 3 ani.

Societatea de lăptărie din Brașov.

Prin acesta aducem la cunoscința P. T. public consument de lapte că, noi laptele nostru nesmântănit curățit după receințele igienice, adevă pasterisat (fără baccile) il vindem cu acelaș preț ca și până acum, și anume:

Lapte de vacă pro litru cu 16 bani.

Lapte de bivoliță „ „ 20 „

Tot-odată se face cunoscut, că vinderea de lapte P. T. public consumator la cerere se face și cu plata pe lună.

Direcțiunea

Societatea de lăptărie din Brașov

G. m. u. H.

Societatea de lăptărie din Brașov.

Am onóre a încunoscința On. clienți, că mi-am strămutat **Atelierul meu de croitorie bărbătescă** în Sstrada Orfanilor Nr. 7.

Atelierul imi e asortat din nou cu **stofe fine**, calitate superióră, specialitate de stofe negre fine pentru costume, **redingote, fracuri și jachete**.

Cunoscințele mele speciale in arta croitoriei imi dau posibilitatea de a mulțumi atât in croiala hainelor, cât și in ingrijirea confecțiunilor.

Imi permit deci a ruga pe On. public sé binevoescă a mă onora și in viitor cu comande, asigurând de un serviciu prompt și consciințios.

Cu totă stima

George Bucă,

croitor bărbătesc,

Brașov, Strada Orfanilor Nr. 7.